

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud ó Róma yé

Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Róma yí

Pwôl wə nyə á cilə kálaad éga kənd Dɔ mə Yésus í á bə Róma yí. Nyə á cəel jíígułi bwo váál bí nə ɲkul mpu cəgə sɛɲgí, Oyúden bə́nɲɲ ikúl ishús yí. Shúg lə njíígułá yé wə: «Zembî mə də ɲwa múúd nə tətəlí muud ja múúd mə búgula yí, búgə í kwaga» (1.17). Kálaad éga ji nə məma məɲkəw məłól.

(1) Tээ́d lúu 1 kə wós lúu 8 í, Pwôl ɲgə lwágulə váál múúd ji nə ɲkul bə tətəlí mísh mə Zembî dí yí. Pwôl ka ɲgə jíígułi nə buud bəsh búsa osól ɔ mısəm, təw ikúl ishús, təw Oyúden. Nə ndéé, buud bəsh búsa nə ɲkul dúg cəg ɲji nə kwíindyá mə ɲkəɲkə Shíshim, nəcé Yésus-Kríst wə ɲgə kə nə buud wə Zembî.

(2) Nyíngələ wú lúu 9 kə wós lúu 11 dí, Pwôl ɲgə lás sâ í dúgyá nə Oyúden yí. A lwágulə nə kúl Oyúden jəsh ncindí dí í á búgula Yésus. Nji tɛem bə ntó, Zembî ɲgə ná jəw bwo, nəcé á cəel bwo, búsa kúl jé.

(3) Wúlə lúu 12 kə wós 15 dí, Pwôl ɲgə lwágulə nda múúd mə jəlá nə cəg cəg krísten nə.

Pwôl nyə a shínal kálaad nə məbáda bádálə zhwoɲ buud (lúu 16). A cwээ́d mínə mə búda nə budúm, a sá nə sənɲɲ sə bəg kúnə-kúnə.

Məbáda

¹ Mə Pwôl, lwaá mə *Kríst Yésus, mə wə mə cílá kálaad éga. Mə á zə bə *muud lwámá mə Yésus nəcé Zembî nyə a jəw mə nə mə bəg ntó, Zembî nyə a fээ́sh mə nə mə bwííngug Jɔjɔ Kéel dé. ² Bweyúlə Zembî nyə á bwey kaag

buud Jɔɔɔ Kéel dɔɔɔɔɔ, a sá ná *buud ɔ mícúndá bé bwá cílɔg ɔkaagá nyɔɔɔɔɔ Kálaad Zembî dî. ³ Jɔɔɔ Kéel dɔɔɔɔɔ dúsə lân má mwân yé nyə á zə byêl mpwɔɔɔ buud mə *Dávid dí yé. ⁴ Nji, Zembî nyə á yə nyə ɔkul á Shíshim má Zembî ja nyə á gwúmushi nyə yí; cínɔɔɔ wə nyə á mpu lwágulə né Cugye wúsú Yésus-Kríst wɔɔɔɔɔ ji *Mwân má Zembî yé. ⁵ Zembî nyə a féesh mə féeshá á mpaam kwɔɔɔ mə Yésus dí ná mə bág *muud lwámá yé. Lwámá wɔɔɔɔ wí ná mə sáág ná ikúl byêsh í bág nə məgwág mə búgá, jíná dé í mú ɔɔɔ gúmá. ⁶ Bì búsə námá búúd ɔ ikúl nə ilwɔɔɔ byɔɔɔɔɔ, bí buud Zembî má jôw nə bí bág buud ɔ Yésus wá.

⁷ Mə Pwól, má cilə bí buud bêsh Zembî mə búl cɛɛl nún Róma wá. Nyə a jôw bí ná bí bág buud bé. Sóɔɔɔ wúsú Zembî bâ Cwámba Yésus-Kríst bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námá ná bí ɔgáɔg nə cugə nə shee.

Pwól ji nə yéesh kálə Róma

⁸ Mə tééd fwo yə Zembî waamá akíba kwɔɔɔ mə Yésus-Kríst dí shú dán bí bêsh nəcé shí mishwun nyêsh í ɔgə gwáduga búgá jín. ⁹ Mə ɔgə yə Zembî gúmá nə lám wám wêsh nəcé mə ɔgə bwiɔɔɔ Jɔɔɔ Kéel mə mwân yé. Zembî wɔɔɔɔɔ ji wúshined waamə ná mə ɔgə nə bwele yɔw tádúgálə bí bêsh. ¹⁰ Mə ɔgə wá bí ja jêsh májəgula mām dí; mə ɔgə jî Zembî ná ɔkí á magulə, mə bág nə fwámé fwála mə zə nún bídí. ¹¹ Mə ji bul bə nə yéesh ná mə dúg bí. Mə cɛɛl kwíind bí nə ísá Zembî mə du yə bwán bé zhíí a *shíshim dí yí, bí mpúg lal búgád. ¹² Ntó ji ná mə ɔgə jii ná shé bág kul ɔgwúd shú ná, búgá bí bí nə ndî má jí námá nə ndí yí, í sáág ná shé bêsh bág nə məgwə, bí ɔɔɔ mwo mádí, mə ɔɔɔ námá bídí. ¹³ Bwaɔɔɔ, mə acéélé ná bí bág kú mpu

---

1:3 Mat 1.1; 20.30-31; Mis 13.33; 2Tm 2.8   1:5 11.13; 15.15-18; Gal 1.1; 2.7,
 9   1:7 nó shee: 5.1; 15.33; 16.20; 1Kr 7.15   1:8 16.19; 1Te 1.8
 1:9 15.23; Mis 19.21; Ifz 1.16   1:13 1Kr 9.19-22

ná má dú yigula ná mæ zé nûŋ bídfí. Mæ ηgæ jii ná séy jâm í bég námé næ mpumá bídfí nda bíl ílwoŋ dfí. Nji, zæ wóós múús íí, mækwowula má abíde mæ ná mæ zág. ¹⁴ Mæ jisæ ná mæ bwíŋgug buud bêsh Jɔɔɔ Kéel, tæ buud bwé mpu cug wá, tæ buud bí kú mpu wá; tæ ompuye ó ísâ tæ buud bwé cúgé ómpuye wá. ¹⁵ Gwá wá má ηgá bul jii ná mæ zág námé bwiŋg bí buud ɔ Róma Jɔɔɔ Kéel yí.

Jɔɔɔ Kéel dúsæ nyúl mpífá má Zembî

¹⁶ Mæ mæ aŋgê næ gwág shwôn næ bwiŋgúlæ Jɔɔɔ Kéel dæŋgâ. Næcé a dúsæ næ nyúl ηkúl má Zembî shú cugálæ múúd yêsh mæ *búgula yé, tééd næ *Oyúden kala næ Ogurêk bêsh. ¹⁷ Næcé otútélí ó Zembî* bwé má nyín Jɔɔɔ Kéel dfí. Muud nyæ é kumæ otútélí ó Zembî bæŋg dí næ búgá nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná. Jí cilyá ná: «Tútélí muud mæ dúg cug næcé bálæ næ búgá».

Muud yêsh nyæ a má byaagulæ næ Zembî

¹⁸ Mpuhá ná Zembî ηgæ lwóya mpimbæ jé í ηgá zhu gwôw, a ηgæ nyada næ buud bwé ηgá cugæ cug á kú bish Zembî ηgæ sá olíŋgî wá, næcé bwé ηgá sá ná obúbálé bwé kú sêy. ¹⁹ Næcé, isâ byêsh búúd bwé jálá næ mpu shú má Zembî dfí yí, í á má nyîn ná ηgáŋ, Zembî nyæmfwó nyæ a má lwó búúd byo ná ηgáŋ. ²⁰ Jí ntó. Zembî ηkul nyé á kú næ nji í aŋgê næ nyîn; sâ gwáméfwó á jísá yí kú námé nyîn. Nji, tééd ja nyæ á té shí næ gwów yí, misóólágú myé mí ηgæ lwágulæ ηkul nyé næ sâ gwáméfwó Zembî jísá yí. Múúd mæ ká téduga tédugá á fug, a dúg. Buud bwé cúgé ná næ kæod bí næ ηkul kaad yí. ²¹ Næcé bwé á má sá ná, bwé má

1:14 Kol 3.11   1:16 2.9; Mis 13.46; 2Tm 1.8; 1Kr 1.18, 24   1:17 3.21-30;
4.1-25; 10.4-13; Aba 2.4; Gal 3.9-12; Flp 3.9; Heb 10.38   * 1:17 Mbíí Zembî
má dæ ci ná muud ji tútélí muud yí.   1:18 2.5, 8; Ifz 5.6; 2Te 2.12
1:19 Zhb 12.9; Sôm 19.2-5; Mis 17.27-28; 1Kr 1.21   1:21 Ifz 4.17-18

tæem mpu ísâ í dúgyá nə Zembî yí, bwə ayáyé nyə gúmá nə akíba mə jéla nə nyə Zembî yé. Wán faasúla ísâ í mú kú nə mfíí, lâm ímpwúfú wán í mú yídúgúd nə ñkwed. ²² Sâ jəŋg í má sá nə bwə bág ilad, nji bwə ñgə téduga nə bí nə fəg. ²³ Bwə á má sá nə, gúmá bwə jéla nə yə Zembî jí kú bá bwele fudə yé, bwə ñgə yida yə ivəgali í ísâ í də bwoo yí, ivəgali í búúd, nə ivəgali í ínununə nə ivəgali í ócúdu nə onywâ.

²⁴ Gwə wə jí nə, Zembî nyə a má bíd bwo danɔ-dánɔ nə bwə ñgəg nə bɛ íwímbúg yâ milâm myán, ñgə sá misólúgú mí áduɔdanâ, ñgə sémbuli mənnyúúl mán bwáméfwó. ²⁵ Bwə á má shwɔpla óbúbálé ó Zembî, yidá ñwa bwo nda ijɔɔ; bwə ñgə yida kənd gúmá ísâ Zembî nyə á té yííd, í njúl nə Zembî muud nyə a té ísâ byêsh yé, nyə wə má jéla nə gúmá kandugə á kandugə! Amen.

²⁶ Gwə wə jí nə, Zembî nyə a má bíd bwo danɔ-dánɔ nə bwə bɛg iyéesh í ísâ í shwôn. Budá bán bwə má bíd sála sólúgú nə budúm, bwə mú yida ñgə sá bwə budá nə budá, í njúl nə ntó dí Zembî nyə á kwambulə bwo nə í bág də bə yé. ²⁷ Námə mbií ñgwúd wəŋgú, budúm, bwə má lúgə nə bwə bálanusí nə budá, bwə mú yida də bə nə, ñgwól múdúm yə nə yéesh shú ñgwól. Bwə ñgə sá ísâ í shwôn, ñgwól múdúm balan nə ñgwól nda mudá. Cwagəwálə bwə ñgə cwagəwa wəŋgú, bwáméfwó bwə ñgə námə ñwa myéna myâ cínəŋgú.

²⁸ Nə ndéé, nda bán bwə abíshé nə bwə mpúg Zembî nə, Zembî nyə a má ka bíd bwo danɔ-dánɔ nə bwə bág milúu kú də mpu faas ísâ, ka ñgə sá ísâ bí kú jəla yí. ²⁹ Bwə mú lwándúlá nə olíŋgú, nə mbíya lâm, nə yéesh mábii, nə gwólə lâm, nə zhín, nə məgwú mə búud, nə ozhuyâ, nə

mækəŋ, nə məfúlú kú nə wúmbúlé; bwá kyey nə ontaandê,
³⁰ sá íkúdúgú, bwá mpíi Zembî, sá mpyón, ñkêny mányúul,
 sá bægəwa, bul bæ nə fəg sálə mábôw dî, sá míngáádá nə
 obyôl bán. ³¹ Bwá mú kú ná bæ máccə, kú gwág múud cey
 lámúd, kú nə lâm ínkúŋkwəŋ. ³² Í njúl né bwá ñgə mpu
 cígúlá má Zembî né buud bwá sá mbií mísóólúgú míni wá
 bwá mpíyá nə shwiy íí, bəŋ bwá sá myo, bwá gwág námá
 búúd bwá sá myo wá nywa.

2

Buud bēsh bí nə məbɛ́ɛ́, tɔɔ Oyúden, tɔɔ ikûl ishús

¹ Gwá wá jí ná, wo muud ñgá yə bóól búúd məbɛ́ɛ́ yé,
 tɔɔ wo wá zé tɔɔ zá, wo cúgɛ́ nə kɔɔd wó jí nə ñkul kaad
 yí. Nəcə, ja wó ñgá yə bóól búúd məbɛ́ɛ́ wo ñgá sá isâ
 í məbɛ́ɛ́ impwúd bwá ñgá sá yí, woméfwó námá wá wo
 ñgá yə məbɛ́ɛ́ éne. ² Sá bēsh mə mpú ná, buud bwá ñgá
 sá mbií isâ wɔɔŋg wá, Zembî ñgə sámɓ bwo milésú nda
 óbúbálé bí ná. ³ Wo wá ñgá yə bóól búúd məbɛ́ɛ́ wo ñgá
 námá sá isâ í məbɛ́ɛ́ bwá ñgá sá yí; wo tádúgá ná wo bá
 faam, ná Zembî nyə abúle sámɓ wo myó milésú? ⁴ Ye ná
 wó yida mpyēny bímbí jɔ lâm Zembî jí nə ndí yí, nə bələ á
 ñgá bæ kú lámusa yí, nə bwándúlə á ñgá bwánd yí? Wo
 ampúyé ná jɔ lâm Zembî ñgá bæ nə ndí ni í ñgá cíndal
 wo ná wo céndúg mítádúgá? ⁵ Ntó, wo má yidá bæ nji
 míngáádá nə míngáádá*, mpug ná Zembî mə bá lwágulə
 búud bēsh mpimbə jé dúl jwówúd. Wo ñgə sá né mpimbə
 jɔɔŋg í bəg bul yáág shú dwô dî. Jwôw dɔɔŋgú, Zembî mə
 bá lwágulə ná á dɔ sámɓ buud mílésú sémyé á tútəlí. ⁶ A
 bá yə múúd yēsh myəna myâ mísóólúgú nyə á sá myá.

2:1 Sôm 50.16; Mat 7.2   2:4 Mis 17.30; 2Pr 3.9, 15   2:5 Iza 2.11-21

* 2:5 Mækəl mə mítánj má cɪ na ná: wo ñgaan né wo acéndé
 bów-bôw kuú njɔɔnd wô.   2:6 1Kr 3.13-15; 2Kr 5.10; Ifz 6.8; Mat
 16.27

⁷ Bɔɔɔɔɔ bɪ nɛ zɛny ɲɔɔɔɔ kɛ shwɔg ɲɔɔ sɔ mɛnywa, ɲɔɔ sɔ nɛ bɔw ɲkɔnɔwag, bɔw bɔg nɛ gɔmɔ, bɔw cɔgɔg cɔg í cɔgɛ nɛ ɲkul shɪn yí, a bɔ yɔ bwo cɔg á kandɔgɔ kandɔgɔ. ⁸ Bɔɔɔɔɔ bɔw ɲɔɔ yida sɔ mɪɲgáádá, kú magulɔ óbúbálé wá, bɔw ɲɔɔ bɛ mɛzhíí mâ olíɲɲɔ́ wá, Zembî mɛ bɔ gwág bwo mpimbɔ, a bɔ nyada nɛ bwo. ⁹ Buud bɛsh bɔw ɲɔɔ sɔ mɛbɔw wá, bɔw é bɔwɛma nɛ *incwaw í ntɔg, bɔw bɔ bɔ nɛ yágúwó. Jíni í tɛéd fwo dúgya nɛ *Oyúden, í mú nɛmɔ dúgya nɛ Ogurêk. ¹⁰ Bɔɔɔɔɔ bɛsh báá bɔw ɲɔɔ sɔ mɛnywa wá, tɛéd nɛ Oyúden kala nɛ Ogurêk íí, bɔw bɔ ɲkɔnɔwa, bɔw bɔ nɛ gɔmɔ, cɔg bɔ bwo nɛ sheɛ. ¹¹ Mpugá nɛ Zembî nyɔ ádé baam nɛ ɲgwól múúd ntɔ ɲgwól. ¹² Nɛ ndɛé, bíl íkúl í búúd í áshígé bweɛ mpu *mbwoomb mɛcɛɛ; ɲkí bɔɲ bɔw sɔ *mísám, bɔw bá jɛɛ. Jɛɛlɔ wɔɲ í ábúlé bɔ shú sɔ í dúgyá nɛ mɛcɛɛ yí. Bɔɔɔɔɔ bɔw á mpu *mbwoomb mɛcɛɛ wá, bɔw ká ɲɔɔ sɔ misám, bɔw bá ɲwa mɔbɛɛ nɛmɔ nda mɛcɛɛ mɔɔɔɔ mɔ ɲɔɔ lwágulɔ nɛ. ¹³ Buud bɔw dɔ gwágulɔ mɛcɛɛ gwágulɔ gwágúlóg wá, bɔw dí búúsɔ otútálí ɔ búúd mísh mɔ Zembî dí wá; ɲji, bɔɔɔɔɔ bɔw ɲɔɔ bɛ mɛcɛɛ wá, bɔw wá Zembî mɛ bɔ ci nɛ búúsɔ otútálí ɔ búúd wá. ¹⁴ ɲkí ikúl ishús í ɲɔɔ sɔ isɔ mbwoomb mɛcɛɛ í ɲɔɔ jɪ yí í ɲjúl nɛ bɔw áshígé lóg mɛcɛɛ, bɔw ɲɔɔ sɔ isɔ byɔɔɔɔɔ nɛ fɔg byélé. Ntɔ mɔ lwágulɔ nɛ mɛcɛɛ mɔɔɔɔ mɔ á bwey nyíi bɔwádí cɔgud. ¹⁵ Cɔg jɔɲ í lwágulɔ nɛ misóólúgú mí mɛcɛɛ mí bwo cilyá mílámúd; lâm wɔɲ í ɲɔɔ nɛmɔ magulɔ ntɔ, misóólúgú mí mɛcɛɛ mɔɔɔɔ mí dɔ nyɪn nɛmɔ ja bɔw dɔ faas ísɔ í mɔbɛɛ nɛ isɔ í ɲkáam yí. ¹⁶ Sɔ í bá nyɪn nɛ ɲgɔɲ jwɔw lú sémbyé mílású yí wɔni. Nɛcɛ, ɲɔɲɔ Kéel mɔ ɲɔɔ bwiɲɲ yí ɲɔɔ ci nɛ, jwɔw dɔɔɔɔɔ, Zembî mɛ bɔ nti *Kríst Yésus zɔ jaaw nda mítédúgá mɛsɔ búúd ishwoo mímwɔ dí nɛ.

2:11 Mis 10.34; Kol 3.25; 1Pr 1.17; Zhk 2.1   2:12 Mat 7.21   2:16 2.6; 1Kr 4.5

Oyúden bwá á sá mælwê

¹⁷ Wo muud jí nê jíná né *Yúden yé, wó má jéég kwon *mbwoomb máccex dí, wo ηgə ηwa gúmá nəcə wo mpũlə fwámé Zembî. ¹⁸ Wεε wo mpú sâ Zembî wəɔηgũ ηgə jii yí, mbwoomb máccex í ηgə ntâg sá né wo mpúg dɛ féesh sâ jí nê mfíí yí. ¹⁹ Wεε wo ηgə tédɔga né Zembî nyə á yə wo séy lwólə wəancím-ncím zhií, wo ηgə fεen bəɔηg bí yídúgúd wá mənkenya. ²⁰ Wo ηgə tédɔga né Zembî nyə á yə wo séy jíígúílílə ílad, né wo jí yíígúli ikúkágá, né mbwoomb máccex í má sá né wo mpúg obúbálé fwámé mpu! ²¹ Ká, wó ban ka jíígúli wóméfwó nəcə jí? Wo wé ηgə cúndə né buud bwá nda júwo, nji wεε ka ηgə júwo nəcə jí? ²² Wo ηgə ci né buud bwá nda sá mínɔɔmb, ká nəcə jí wé ηgə sá yí? Wo ηgə mpii ozembî ó áyadúg, nəcə jí wó ηgə júwo isá í ózembî bəɔηg yí? ²³ Wo ηgə ηwa gúmá né wo mpú máccex, wo ηgə nyiηgə caam mwo; caamúlə wó ηgə caam mwo ni, wo ηgə júwo Zembî gúmá jé!

²⁴ Wo má dúg í? Kálaad Zembî ηgə ci ná: «Bí ηgə sá né ikúl ishús í ηgəg nê *lás nê nyə bwaasúlə mpu». ²⁵ Jí mpu bə né ábiwáág jí nê mfíí shú dwô dí ja wó bɛ mbwoomb máccex yí. Wó ká yida ηgə caam məcex, wo bə námá mísh má Zembî dí nda muud cúgé síyá ábiwáág yé. ²⁶ Nji, ηkí muud cúgé síyá ábiwáág yé má bɛ mbwoomb máccex, a bə mísh má Zembî dí nda muud jí síyá ábiwáág yé. ²⁷ Muud nyə áshígé byêl kúl búúd í dɛ síyá ábiwáág dí yé, ηkí nywáá ηgə bɛ məcex, a bá sámɓ wo milósú. Nəcə wo ηgə nê cugə nda máccex mə jíí ná, í njúl né wo jí nê məcex micilyá, wo námá nê ábiwáág. ²⁸ Jí ná, bélə Yúden cúgé nji síyálə íyuug, ábiwáág kú bə nji nyɔɔηg bwá sá nyúúlúd yé. ²⁹ Fwámé Yúden jí nyɔɔηg nyə á má magulə cug Yúden nyədí tédɔgá

2:17 9.4; Iza 48.1   2:19 Mat 15.14   2:21 Mat 23.3-4; Yuá 7.19   2:24 Eze 36.20   2:25 1Kr 7.19; Gal 5.3   2:26 Gal 5.6   2:28 9.6; Zhe 4.4; Flp 3.2-3; Kol 2.11

dí yé; fwámé ábiwáág ji nyɔɔɔɔɔɔ nyə á má s̄y lám dí cwû yé; nyân mé zhu wá Ɔkɛɛkɛ Shishim, kú bæ næcé muud ɛgələ bæ mæççɛ. Fwámé Yúden ji nyɔɔɔɔɔɔ mə ɛwá gú má mísh má Zembî dí yé, kú bæ mísh má búúɔɔɔɔ yé.

3

Tútəlí muud cugé shí gaád

¹ Ká ɛkí ntó, *Oyúden bwé ntɔ bósól búúɔɔɔɔ nə nyáyé zhíí? Ábiwáág ji nə wáyé mfií? ² Tɔɔ nyáyé zhííd, tɔɔ nyáyé di, Oyúden bwé ntɔ. Bwé ntɔ næcé, í tééd fwo bæ ná, bwá wá Zembî nyə á kala iciyá byé wá. ³ Ká ji? Ɔkí bósól Oyúden bwá á bæ kú bæ míççɛlá myâ bânɔɔ Zembî, yə sá jɔɔɔɔ wá í é sá ná Zembî bág kú ná bæ iciyá nyáméfwó nyə á ci yí? ⁴ Mbô! Í cugé nə ɛkul bæ ntó! Buud bwé jəlá nə mpu ná Zembî má ɔɔ ci nji obúbálé, buud bēsh bwé njúl obwiingye ó ijóó. Sâ jɔɔɔɔ wá jí cilyá Kálad Zembî dí yí, ná: Buud bwé jəlá nə mpu ná iciyá byô bí nji obúbálé; ɛkí bwé tál wo kɔɔɔɔ dí, wo ntɔ.

⁵ Ɔkí olíingí bú sú bwé ɔɔ sá ná otútəlí ó Zembî* bwé mpúg nyîn, sé ka ci cínɔɔɔɔ ná jí? Ye sé é ci ná Zembî má ɔɔ námá sá ócícéndé ja á ɔɔ lwóya mpimbə jé nə sé yí? Mə fwóg ná lás zhizhe lásúlə á buud. ⁶ Mbô! Í cugé nə ɛkul bæ ntó! Í ká bæ ntó, Zembî ka sámb búúɔɔ milésú ntúdelé?

⁷ «Ɔkí ijóó byâm í ɔɔ sá ná obúbálé ó Zembî bwé búlɔg mpu nyîn, mə é ka nyingə ɛwa mábɛç mə *sám na ntúdelé?» ⁸ Muud ji nə ɛkul ci na ná: «Só sáágá məbôw, məbôw mɔɔɔɔ má wéeshúlíg mənywa?» Bósól búúɔɔ bwé

3:2 9.4; Sôm 147.19-20   3:3 9.6; 11.29; 1ɛɛ 23.19; 2Tm 2.13   3:4 Sôm 51.6   3:5 9.14   * 3:5 Mbií Zembî má ɔɔ ci ná muud ji tútəlí muud yí.   3:8 6.1

ηγά ntáma mə jíná wá, bwá ηγά ci né mə á ci ntó. Zembî mə bá yə bwo intúgúlí í jéla yí.

⁹ Sá kág ci ná jí? Ye sá Oyúden sá ηγά ntə bóól búúd nə nyúl zhíí? Cwûd! Sá ηγά kúnəw lwágulə nə buud bêsh básə mənyámá mə mísəməd, buud bêsh təw Oyúden təw Ogurêk. ¹⁰ Sâ jəwηg wá Mícilyá mí ηγά lwágulə kál mí ηγά ci né:

Kú nə muud jí tətəlí, kú nə təw ηgwûd.

¹¹ Kú nə muud jí nə fəg, kú nə muud ηγά sə Zembî.

¹² Buud bêsh bwá á mə wú zhííd
bêsh bwá mú ηγά cwagəwa ntó,
kú nə təw ηgwûd jí nə jə lâm,
kú nə təw ηgwûd nə ηgwûd.

¹³ ηkwoóminú jáη jí nda shwoη í mə bəη yí.
Jûm dáj í wéeshúlí ηji məshiiġâ,
Sâ í wú bwo mpúsə ijá í mpu yí
jí nda məjə mə nywâ.

¹⁴ Məzhúηgúlú nə iciyá í ófimâl
í á mə lwánd bwo mímpud né cwóó.

¹⁵ Məkuú mə cáás bwo shí
ηji kálə gwú búúd.

¹⁶ Kál jêsh bwá ká yí,
bwá ηγά gwílya mənywa mə búud,
ηγά nyasulə buud məntágulad.

¹⁷ Bwá ampúyé zhíí mətəla.

¹⁸ Bwá abwélé bə nə tédúgá nə bwá fúndə Zembî.

¹⁹ Sá mə mpú né sâ jêsh *mbwoomb məcéξ í ηγά ci yí, í ηγά dúgya nə buud bwá á yéyəw mbwoomb məcéξ wá. Jí ntó shú né muud bág kú bēny mpu, í mpúyúg nə buud ə shí mishwun bêsh bwá á mə byaagulə mísh mə Zembî dî.

²⁰ Gwá wá jí ná, muud tɛem sá mísóólǵú máççɛ má ηǵá jii myá, Zembî nyə abúle ci ná muud wəɔηǵú ji tútəlí nəcɛ ntó. Nəcɛ máççɛ máçsə yidá bə shú ná muud mpúg ja á má sá sóm yí.

Búgúlálə Yésus-Krîst wá í sá ná muud nyínúg tútəlí

²¹ Jaá ga jí ná, Zembî má lwóya ótútəlí bé, kú ciingya mbwoomb máççɛ́d. Mbwoomb máççɛ nə micilyá mí *búúd ɔ mícúndá mí ηǵə yida bwiing otútəlí Zembî má lwóya wá. ²² Í mú ná, muud mə *búgúlá Yésus-Krîst yé, Zembî ci ná a ji tútəlí muud. A dɛ sá ntó nə muud yêsh mə *búgula yé, kú nə fyasúg; ²³ nəcɛ buud bêsh bwá á má sê̄m, ná ndeé milwanə mí Zembî mí á má wú bwádf ícugud. ²⁴ Nji, Zembî nywáá, má ci ná básə otútəlí ɔ búúd. A má ci ntó ashwá nə jɔ lâm jé, nəcɛ shwiy má *Krîst Yésus í yíl bwo mónyámád. ²⁵ Yésus-Krîst wá Zembî nyə á yána tâη cúdú məzán yé, shú ná mácií mé má shwiyugú, muud mə búgúlá nyə yé bəg nə ijuugá í *mísəm. Yáanalə Zembî nyə a yána Yésus yí, nyə a lwágulə nə a ji tútəlí nəcɛ nyə á ηǵə bíd misəm búúd bwá á ηǵə sá yág ja Zembî nyə á ηǵə ná jísow yí. ²⁶ Nyə á ηǵə jísow ntó a ηǵə mpu ná Yésus mə bá zə bə *lím ícweel. Ja gaád a má lwóya shwiy mə Yésus dí ná a ji Zembî á otútəlí. Gwá wá á má sá ná, muud mə búgúlá Yésus yé, a ci ná muud wəɔηǵú ji tútəlí muud.

²⁷ Ká muud ji nə ηkul ηkêny nyúúl na nə nyáyé zhíí? Kú nə tɔɔ zhíí. Nəcɛ ji? Nəcɛ, bɛ́lɛ máççɛ dí wúsə nə mffí, í yidá bə búgúlálə. ²⁸ Sə ηǵə téduga nə Zembî má dɛ ci ná muud ji tútəlí muud ja múúd wəɔηg mə búgula yí; í áde

---

3:20 Zhb 4.17; Sôm 130.3; 143.2; Rom 4.15; Gal 2.16; 3.22 3:21 1.2, 17
 3:22 2.11; 3.9; 10.12; 11.32 3:23 5.2, 12; 8.18-20; Mət 3.19 3:24 5.17;
 Ifz 2.8; Tit 3.7 3:25 mácií: Mat 26.28; Ifz 2.13; Kol 1.20; Heb
 9.12-14; 1Yn 1.7; Mbú 1.5; 5.9 tútəlí: 1.17; 3.3-4 3:27 3.1,
 21, 31; 8.2 3:28 Gal 2.16

bə nəcə ηgələ sá misóólúgú máccɛɛ mə ηgə jii myá. ²⁹ Ye Zembî ji nji Zembî *Oyúden? Ye a cugé námə Zembî á bóól búúd búúd bēsh íí? Haaw! A ji námə Zembî á bóól búúd bēsh. ³⁰ Nəcə Zembî ji nji ηgwûd. Nyə wə mə bá ci ná buud ɔ ábiwáág bí otátəlí ja bwə búgula yí. Nyə námə wə mə bá sá ná, búúd bwə cugé búúd ɔ ábiwáág wá bwə ká búgula Yésus íí, a ci ná bwə músə otátəlí ɔ búúd. ³¹ Ye ntó ji né sá mə jímbál *mbwoomb máccɛɛ nəcə búgə? Mbô! Í cugé ntó! Sá ηgə yida mpu təl mbwoomb máccɛɛ fwámé céd.

4

Búgə mə Aburaham jísə sé yuug

¹ Shé é ka ci na ná jí shú mə dâ *Aburaham? Mbên yé í á sá ná a bəg nə jí? ² ηkí í á nywá ka bə ná Zembî nyə á ci né Aburaham ji tútəlí muud nəcə misóólúgú, Aburaham nyə a nywá jee bə nə zhií né a ηkényúg nyúúl; nji a kú ηkény nyúúl mísh mə Zembî dî. ³ Ká Kálaad Zembî ηgə ci ná jí? ηgaá a ηgə ci ná:

Aburaham nyə á búgula Zembî,
Zembî mú lə nyə búgə jé jəɔηgú,
a mú ci ná Aburaham ji tútəlí muud.

⁴ Sá mə mpú né muud mə sá gúl séy yé mə dɔ ηwa myəna; myəna myəɔηg mí cugé né bwə sá nyə mpaam, mísə sâ bwə mbíd nyə yí. ⁵ Nji, Zembî mə dɔ sá ná muud jí kú bish nyə yé bəg tútəlí muud. Muud mə jələ nə *magələ ntó, kú lwóya misóólúgú. Muud mə mágúló ntó yé, Zembî lə nyə búgə jé, a ci ná a ji tútəlí muud. ⁶ Ntó wə *Dávid ηgə lás ja á ηgə bwiiηg mənnywa mə múúd jí ná Zembî nyə aləyé nyə misóólúgú, á yida ηwa nyə né tútəlí muud yé. ⁷ Dávid nyə á ci ná:

Buud Zembî mə juu nə fúlú nyáη a kú bish máccɛɛ wá,

á má jímbal *mísám myán wá, bwé má jəla.

⁸ Muud Cwám̄ba má bæ kú ná kwo l̄ *sám yé yé, má jəla.

⁹ Jəlálə wəŋg, ye wúsə n̄j̄i shú buud ɔ ábiwáág, yé wí nómə shú búúd bwé cúgə nə ábiwáág wá? Gwágúgá nə sé ŋgə ci nə: «Zembî nyə a dúg búgə má Aburaham, a mú ci nə a ji tútəlí muud.» ¹⁰ Jáyé ja Zembî nyə á ci nə Aburaham ji tútəlí muud yí? Ye í á bæ Aburaham má shîn síya ábiwáág, ye a kú fwo síya? Í á shígé bæ a má shîn síya, í á bæ a kú fwo síya. ¹¹ Nyə á ka lóg ábiwáág t̄an̄ məȳigyé lwólə nə Zembî nyə á ci nə a ji tútəlí muud. Zembî nyə á ci nə a ji tútəlí muud nəcé búgə nyə á *búgula a kú fwo síya ábiwáág yí. Ntó, Aburaham nyə á ka zə bæ sóŋgú á buud bēsh bwé búgúlá Zembî nda nyə kú síya ábiwáág wá, nəcé Zembî mə l̄ bwo búgə jáŋ, a mú ci nə búšə otútəlí ɔ búúd nda Aburaham. ¹² Bəŋg bwé má síya ábiwáág wá, bwé ka b̄x̄ kuú njəond sóŋgú wúsú Aburaham nyə á kyey a kú fwo síya ábiwáág yí, Aburaham ji nómə sóŋgú wán̄.

¹³ Zembî nyə á kaag Aburaham bən̄d̄ŋ mpwəŋ buud nyé nə bwé wá bwé bá bæ nə shí nyēsh. Í a shígé bæ nəcé Aburaham mp̄l̄ə b̄x̄ məc̄x̄; í á bæ nəcé Aburaham nyə a búgula, Zembî mú ci nə a ji tútəlí muud. ¹⁴ Í ká bæ nə buud bwé ŋgə b̄x̄ məc̄x̄ wá, bwé wé bí nə kəw lú ís̄ə Zembî nyə á kaag yí, mpu nə búgə í má bæ kú nə mfíí, ŋkaagə kú nyiŋgə bæ s̄ə múúd mə wímbé nə kənd l̄am yí. ¹⁵ Nəcə məc̄x̄ wé má d̄ə sá nə mpimbə má Zembî í bíg muud; məc̄x̄ má á mb̄m bæ kú bæ, caam̄l̄ə məc̄x̄ kú nómə bæ. ¹⁶ Gwá wé jí nə, búgə wé í é sá nə muud lógúg mənywa Zembî nyə á kaag má. Í bə ntó shú nə mpaam má Zembî í mp̄ȳúg, ŋkaagə í mú bæ nə mfíí shú mpwəŋ buud má Aburaham nyēsh. Mfíí wəŋg í cúgə n̄j̄i shú bəŋg bwé á

4:11 Mət 17.9-11; Gal 3.7; Rom 2.28-29   4:12 Mat 3.9   4:13
Mət 12.7; 22.17   4:14 Gal 3.18   4:15 3.20; 5.13, 20; 7.7-13; Gal 3.19
4:16 Gal 3.7

lág *mbwoomb máccε wá; wúsə námə shú bəɔŋg bwə ŋgə búgula nda Aburaham sóɔŋgú á sə bēsh wá. ¹⁷ Sá jəɔŋg jisə Mícilyád ná: «Mə a sá nə wo bəg sóɔŋgú á ncúlyá ikúl nə ilwɔŋ.» Aburaham ji sóɔŋgú wúsú mísh mə Zembî nyə á búgula yéd, Zembî mə də gwûmushi mímbimbə, də sá nə sâ í cúgə yí í bəg yé. ¹⁸ Fwála í á bə nə muud kú ná bwánd nə búgə yí, Aburaham nywáá nyə á ŋgə gwaa kənd mísh nə búgə. Nyə a búgula Zembî, a músə bə sóɔŋgú á zhwog ikúl nə ilwɔŋ. Mícilyá mí ŋgə ci ná: «Bímí ni wə mpwɔŋ buud nywô í bá bə yé.» ¹⁹ Nə ndéé, Aburaham nyə á bə nə mimbû kúnə-kúnə nə təd, a ŋgə mpu nə nyúúl mə shîn kə nyə, mudá yé *Sara njúl kundú. Nji, Aburaham nyə á tɛm ŋgə dúg isá ini ntáni, búgə jé í á shígé shímba. ²⁰ Búgə í á shígé fúfə nyə nə a shwána ŋkaagə mə Zembî. Búgə jé í á yida ləlushi nyə, a mú yə Zembî gúmá ²¹ a shwu nyúul ncindí nə ncindí nə Zembî ji nə ŋkul mə sá sâ á mə kaag yí. ²² Sâ jəɔŋg wə ciyá jí ná: «Zembî mú lə nyə búgə jé jəɔŋgú, a mú ci nə a ji tútəlí muud» yí. ²³ Cilyá í ŋgə ci ná: «Zembî mú lə nyə búgə jé jəɔŋgú» ni, í cúgə nji shú mə Aburaham nyəmfwó, ²⁴ wúsə námə shú dúsú. Zembî mə bá námə lə sə jisú búgə, sə bēsh buud sə ŋgə *magulə ná Zembî nyə a gwûmushi Cwámba wúsú Yésus wá. ²⁵ Nəcé Yésus nyə á kaanz zə cé íwushí bísú, Zembî nyə a gwûmushi nyə shú nə sə bəg otútəlí ɔ búúd nyədí míshúd.

5

Yésus nyə á zə sá ŋkwambələ

¹ Nə ndéé, nda Zembî mə ci nə sə mú otútəlí ɔ búúd nəcé búgə ná, mpwogé músə mpədúgá sənɔŋ Zembî nəcé

4:17 Mət 15.5; 17.4-5; 2Kr 1.9; Heb 11.12, 19 4:19 Mət 17.1-6; Heb 11.11 4:21 Mət 18.14; Luk 1.37 4:22 4.3 4:23 10.9; 15.4 4:25 Iza 53.4-5, 10; Rom 8.32-34; 1Kr 15.17 5:1 3.21-30 Zembî mə ci nə sə mú otútəlí ɔ búúd: 3.25-26

Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst. ² Ntó, nda sá bí nà búgá ná, sá mú nà zhií ná sá ciingya wé Yésus ná ndéé kə bwəma nà mpaam má Zembî. Mpaam nyɔɔŋg dí wá sá ɲgá cugə ja gaád kú ná fúfug yé. Sá ɲgə ntāg cugə milúu ná sán nəcə sá ɲgə bwánd nà búgá jêsh ná sá má bá námá ɲkənəwa mənɲkənəwa má Zembî. ³ Sá má bul nyiŋgə bə nà milúu ná sán ja *incwaw í ntug í ɲgá bíí sá yí, nəcə sá má mpú ná incwaw í ntug í jíígúlí sá ná sá bəg nà zény kələ shwóg. ⁴ Muud nyə á má jííg zény kələ shwóg yé nyə ányingəyé ná də búla ja mábwábúlán má é də wós nyə yí; bələ kú búla wəɔŋgú í mú sá ná a mpúg ɲgə bwánd nà búgá. ⁵ Sá ábálé sám̄ba nà bwándúlə sá é bwánd ntó yí, nəcə Zembî nyə a má yə sá ɲkəŋkə Shíshim ná a ɲgág nà myeeg sá cɛlí mílámúd.

⁶ Krîst nyə á zə yə fwála Zembî nyə á cɛɣlə yíid, ja sá á bə ná ítag-bwool yí, ja jəɔŋg wé *Krîst nyə á zə yə, zə cé búud bí kú bísh Zembî wá. ⁷ Muud cugé nə ɲkul mpu magulə ná a yé jilá má tútəlí muud; muud jí nə ɲkul yə jilá mə múúd jí fwámé múúd yéd. ⁸ Zembî nywáá ɲgə yida lwágulə ná á cɛl sê. Ndəm á cɛlí jəɔŋg nyí ná Krîst nyə á zə yə jilá jííúd sá ɲjúl ná ósól ɔ *mísəm. ⁹ ɲkámúsá ná Yésus fwó sá ntó sá ɲjúl osól ɔ mísəm, ɲkəmusa nə ja mácií mé má mé sá ná Zembî cíg ná sá bí otútəlí ɔ búúd ga; ɲgaá ná nyə é ka sá ná sá fáámugí nə mpimbə má Zembî í ɲgá zə yí? ¹⁰ Zembî nyə á nti mwân yé zə yə shú ná shwiɣ dé í sáág ɲkwambulə mpédúgá sənɔŋ. ɲkámúsá ná á fwó sá ntó ja sá á bə mizhízhín myé yí, ɲkəmusa nə ja sənɔŋ mú mpwogé

5:2 mpaam: 6.14; 2Kr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ifz 2.5-8; 1Pr 1.10-11; 4.13-14; 5.10, 12 búgá: Rom 3.23; 5.2; 8.17-18 mənɲkənəwa: 8.17-18; 9.23; 1Kr 2.7; 2Kr 3.18; 4.17; Kol 1.27; 3.4; 1Te 2.12; 2Tm 2.10; 1Pr 5.1 5:3 Zhk 1.2-3, 12; 1Pr 1.5-7 5:5 8.39; Sôm 22.6; Heb 6.19 5:6 1Pr 3.18 5:8 Yuá 3.16 5:9 1.18; 1Te 1.10 5:10 2Kr 5.18-20; Kol 1.20-22

ga. Nyə e bá yə sá cug nəcə Krîst ηgə cugə. ¹¹ Jêsh námé dí cí. Sá búşə nə milúu nə sánj nə Zembî shú mé Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst muud nyə á mé zə sá ná sən̄η Zembî bəg mpwogé jaá gaád yé.

Yésus ji Adam ábeê

¹² Sâ mé ηgə cœl ci yí jí ná *sém í á zə shí mishwun nəcə muud ηgwûd, sém wəηgú mú julə shwiy; shwiy mú kala nə búúd bēsh, nəcə buud bēsh wə bwə á sá sém. ¹³ Shúshwóogú ná Zembî zəg yə Moyîz məcəξ, sém í á bwey də bə shí mishwun; nji, Zembî nyə a shígé fwo də lú búúd misém nəcə məcəξ kú fwo bə. ¹⁴ Nji, té wúlə wəla mé Adam zə wóds wəla mé Moyîz í, shwiy í á ηgə bii buud bēsh təo buud bwə á shígé sá mbií sém nda caamúlə məcəξ Adam nyə á caam yí.

Adam nyə jisə vuguli mə múúd nyə á jəla nə zə yé. ¹⁵ Sá cúgé nə ηkul yīga íwushí í Adam nə yána mé Zembî. Jí ná, iwushí í Adam muud ηgwûd í á sá ná zhwoɡ buud bwə bwəmag nə shwiy. Mpaam mé Zembî í ntə mínji, yána nyə á yə zhwoɡ buud lúú mé Yésus-Krîst muud ηgwûd yí í bul bə nə mfíí. ¹⁶ Məma salanê jisə mpədúgá sâ Zembî nyə á yə buud mpáam dí yí nə sóólúgú íwushí i múúd ηgwûd í á sá yí. Nəcə, sémyé í á bə iwushí i múúd ηgwûd yí í á bə né muud mé jəlá nə bwəma nə intúgúlí í ayíyáág. Nji, ja búúd bwə mé sá misém né sâ sâ sâ yí, yána mé Zembî dáá í mé yida sá ná buud bwə bəg otútəlí ə búúd mísh méd. ¹⁷ Jí ntó, iwushí múúd ηgwûd nyə á wush yí í á sá ná shwiy í kwágag nə buud bēsh. Nji, Zembî mé sá búúd mbíya məma yána lúú mé Yésus-Krîst muud ηgwûd đ; a mé sá bwo mənywa,

---

5:11 8.31   5:12 Mət 2.17; 3.19; Rom 6.21, 23; 7.9-10   5:13
4.15   5:14 1Kr 15.21-22, 45-49   5:17 bən̄η ka bá bə mícî: Mat
19.28; 1Kr 6.2-3; 2Tm 2.12; Mbú 20.4, 6

a sá ná bwá bág otútálí ɔ búúd. Bwá bá cugə nəcə *Krîst, bənôη ka bá bæ mícî.

¹⁸ Nda í ká bæ ná wusúlə múúd ηgwûd nyə á wush yí í á sá ná buud bêsh bwá bág nə intúgúlí ná, ntó námə, Zembî nyə ci ná buud bêsh búsə otútálí ɔ búúd nəcə sósólúgú tútálí muud ηgwûd nyə á sá yí. ¹⁹ Námə nda búúd bêsh bwá á mé bæ ósól ɔ mísəm nəcə sósólúgú málwê múúd ηgwûd nyə a sá yí ná, ntó námə wə zhwoη buud bwá bá bæ ótútálí nəcə sósólúgú mágwág múúd ηgwûd nyə a sá yí.

²⁰ Zembî nyə á wá *mbwoomb məcεξ shú ná iwushí í mpyáánzúg. Nə ndεé, kúl sém í á mpyáánz yí, mpaam mé Zembî í á nyiηgə mpyáánz ntɔ íwushî. ²¹ Mpaam mé Zembî í á mpyáánz ntɔ íwushî shú ná, nda sém í á ηgə jwɔ, í dúgə sá ná buud bwá bwəmag nə shwi y ná, mpaam mé Zembî í jwɔg ja gaád, ηgə sá ná buud bwá bág otútálí ɔ búúd; nə ndεé, sé mú nə ηkul jee lóg cug ə kandugə kandugə lúu mé Cwámba wúsú Yésus-Krîst dî.

6

Sə búsə mimbimbə shú sâ í dúgyá nə misəm yí

¹ Shé kág ci ná ji? Ye shé mé jəlá nə ηgə kə nə *misəm shwóg nə shwóg shú ná Zembî ηgəg nə bul nyiηgə sá shé mpaam? ² Mbô! Í ajəlá yé nə bæ ntó! Shé á mé yə, shwi y dɔɔηg í á mé sá ná shé béégyág nə misəm; shé é ka nyiηgə ηgə cugə mísə múd na ntədεε? ³ ηgaá bi mə mpú ná sé bêsh buud sé á ηgə duwan t̄ηη buud ɔ Yésus wá, sé á mé yə námə nduwán wɔɔηgú? ⁴ Ntó ji ná duwanúlə sé á duwan yí, sé á yə, sənôη Yésus sé mú dɔw. Ntó mé kə ná, nda ηkûl áyíyáág mé Sósólúgú í á gwûmushi nyə ná, shé mé jəlá nə ka cugə cug əgúgwáan. ⁵ Nəcə ná, ηkí sé mé ci ná shwi y

5:20 4.15 5:21 6.23 6:1 3.5-8, 31; 5.20 6:2 6.6; 7.4 6:3 Gal 3.27; Kol 2.12; Tit 3.5; 1Pr 3.21; Mat 28.19 6:4 2Kr 5.14-15, 17; Gal 6.15; Kol 3.1-5, 10 6:5 Flp 3.10-11

dé í músə shwiy dúsú, gwúmúlə yé í é bæ námə gwúmúlə wúsú. ⁶ Shé kágá mpu né mbií búúd shé á də fwo bæ yí í á bæ mbádúgá nə *Kríst ja nyə á yə kwolós dí yí. Í á síy ntó shú nə ηkul mísəm mí á də bæ nə ndí shédí mílām dí yí í shínúg kandugə, shé wúg mənnyámá mə mísəməd. ⁷ Mpugá nə muud má yə yé, mísəm mí ányíngáyé ná jwú nə nyə. ⁸ Nda sənōη Kríst sá á yə ná, sá mə tédúgá nə sənōη sá é cugə námə. ⁹ Sə mə mpú nə nji Kríst nyə a gwúm yí, nyə abúle ná nyiŋgə yə, shwiy í cúgé ná nə ηkul bii nyə. ¹⁰ Shwiy nyə á yə yí í á sá nə a béégyág nə mísəm ja ηgwúd á kandugə; cug á ηgə cugə yí jísə shú mə Zembî. ¹¹ Námə mbií ηgwúd wəŋgú, bi mə jəlá nə ηwa bímfwó nə bi á mə yə, shwiy dəŋg í á mə sá nə bi béégyág nə mísəm; nji bí ka ηgə cugə shú mə Zembî, kwəŋ mə Yésus-Kríst dî.

¹² Səm í á jəláyé ná nə nyiŋgə jwú nə mənnyúul mún mə bá yə mənî; mbô, *səm í á jəláyé ná nə sá nə bi dúg ηgə bə iyéesh ya mənnyúul mún. ¹³ Kúgá ná də balan nə ikúl í nyúul bín də sá olfíngî námə nda bí bí ná málwaa mə mísəm. Yidagá yə Zembî mənnyúul mún nəcé bi a shí yə, nə ndéé bi mú gwúm. Ntó, balanugá nə ikúl í nyúul bín dúlə sá ótútəlî. ¹⁴ Səm í abúlé ná nyiŋgə jwú nə bî; nəcé bí cugé ná íjwúga í məcçəd, bi búsə mpáam mə Zembî dî.

Sə búsə mikwám mí cug á tútəlî

¹⁵ Ntó wó jí? Sə ság *mísəm nəcé sə músə mpáam mə Zembî dî, kú ná bæ íjwúga í məcçə dî? Mbô! Í ajəláyé nə bæ ntó! ¹⁶ ηgaá bi mə mpú nə bí mə ká yə múúd mənnyúul nə bi é də sá nyə məgwág, bí shwal bæ málwaa mé? Bi búsə málwaa mə múúd bí mə sá məgwág nə ndí yé. Bí mə ká bæ málwaa mə mísəm, mísəm mí kwaamb bí shwiy; bí

6:6 Gal 5.24   6:9 Mis 2.27; Heb 9.25-28; 1Pr 3.18   6:11 Gal 2.19; 1Pr 2.24   6:12 12.1   6:14 5.2; Gal 5.18; 1Yn 3.6   6:15 6.1   6:16 Yuá 8.34; 2Pr 2.19

má ká bæ mælwaá má Zembî, Zembî ci ná bí bí otútəlí ɔ búud. ¹⁷ Akíba nə Zembî nəcé yág íí, bí á dɔ bæ mælwaá má cug mísóm; nji ja gaád íí, bí a má kənd mílâm mín myêsh njígúlá í ngə jííngəlow buud bēsh yííd, njígúlá bí á ləg yí. ¹⁸ Bí a má shwub nə mísóm, bí músə mælwaá má cug otútəlí. ¹⁹ Mə lās ná zhizhe lāsúlə á buud nəcé bí ádé ləel gwág. Mwôw mə mpəs íí, bí á dɔ balan nə ikúl í nyúúl bín dɔ cugə nda mælwaá má mísóólúgú mí áduđanə, mælwaá má cug á kú bísh məcɛɛ; zhúgúlə a cínəngú í á bæ nə bí á dɔ sá Zembî məlwə. Jaá gaád íí, ságá nə ikúl í nyúúl bín í bəg mælwaá má cug otútəlí; zhúgúlə a cínəngú í é bæ nə bí é ngə cugə cug Zembî mə gwág nywa yí. ²⁰ Mpugá nə ja bí á dɔ bæ mælwaá má mísóm yí, í áshígé dɔ bæ bí yímbúlí nə bí kəndug mílâm otútəlí dɔ. ²¹ Wáyé mfíí bí á bæ nə ndí ja jəɔng yí? Ngáá bí mú dɔ gwág mísóólúgú mín shwôn, nəcé mí á dɔ bæ myəɔng mi kənd múud nji shwiy dí myá? ²² Ká jaá ga, nda Zembî má yíl bí mənyámá má mísómúd sá nə bí bəg mælwaá mé ná, bí mú ngə cugə cug á gwág nywa yí, bí mú námə nə cug á kandugə kandugə. ²³ Haaw, sém í kwaamb múúd shwiy, nji Zembî nywáá mə yə múúd cug á kandugə kandugə mpáam nyéd; a yáná gwo kwonj mə Cwámba wúsú *Kříst Yésus dɔ.

7

Sə ngə sêy nə Zembî mbií ágúgwáan

¹ Bwaang, ja má ngə lās nə bí yí, mə mpú nə mə ngə lās nə buud bwə mpú məcɛɛ wá. Ngáá bí mə mpú nə məcɛɛ má dɔ jwú nə muud nji ja múúd ngə ná cugə yí? ² Nda mudá, nkúmba cɛɛ í ngə laad nyə nə ngwúm yé té wêsh ngwúm ngə ná cugə yí. Nji, ngwúm mə ká yə, cɛɛ dəɔngú kú ná bii múdá. ³ Ntó ji nə, múdá má ká ntɔ wúl njów báád

ηγwúm ná nə mísh íí, bwé jôw nyə nə mudá minɔɔmb. Nji, ηkí ηγwúm mə yə, cɛɛ kú ná nyiηgə bii múdá; á ká ntɔ wúl ηjów báád íí, a kú bə múdá minɔɔmb.

⁴ Bwaηg, jí námə mbií ηγwúd wəɔηgú shú dán, bi músə buud ɔ *Kríst, sá jəɔηg í á mə sá nə bi bág mimbimbə shú sâ í dúgyá nə məcɛɛ yí. Bi á mə ntɔ məbwə mə múud shúsúd, múúd nyə a gwúm yé. Í á s̄y ntó shú nə shé wúmág Zembî mpumá*. ⁵ Nəcə, ja shé á ηgə ná bɛ iyéesh í cug múúd yí, məcɛɛ mə á du shwambələ bów-bôw iyéesh bísú. Bów-bôw iyéesh bísú byəɔηgú wə í á du ηgə s̄y sódí íkúl í nyúúlúd, mpúmə a cínəηg nyə á bə ηji shwiy. ⁶ Jaá ga, shé mú mimbimbə shú sâ í dúgyá nə məcɛɛ mə á du bii shé mikwám má; ntó, shé mə wú mikwám myəɔηgúd. Shé mú məlwaá mə Zembî mbií ágúgwáan ηkékɛkɛ Shíshim ηgə lwágulə shé yí, kú ná bə mbií á yág shé á ηgə bɛ məcɛɛ nda məsə cilyá nə.

Ká məcɛɛ mə ηgə kwínd ji

⁷ Shé kág ci nə jí? Məcəɛ mə mə yidá bə *səm? Mbô! Í cúgé nə ηkul bə ntó! Nji, məcɛɛ mə á mbəm bə kú bə, mə a shígé nywá mpu sâ bwé jów nə səm yí. Nəcə, cɛɛ í á mbəm bə kú ci nə mə nə: «Ci wo kú wímb sâ ηkán», mə a shígé nywá mpu sâ bwé jów nə iwímbúg yí. ⁸ Səm í á ηwa zhí na mpéndí nííd, í mú sá nə mə téédúg ηgələ wímb isâ mimbíí mimbíí. Məcəɛ mə ká bə kú bə, səm mə yə. ⁹ Té wêsh mə á ηgə ná bə kú mpu məcɛɛ yí, mə á ηgə cugə. Ká, ηji mə á ka zə mpu mpéndí yí, səm mú b̄n lúu, ¹⁰ mɛɛ mú yə. Mpéndí í á bə nə í kwáámbug mə cug yí, í mú yidá

7:4 6.4; Gal 2.19 * 7:4 Mpumə nyəɔηg wə misóólúgú. 7:5 6.21
7:6 6.7; 8.2-4; 2Kr 3.6 7:7 4.15 7:7 Mbá 5.21; Mət 2.16-17; 3.6
7:8 1Kr 15.56 7:9 5.13 7:10 Ləv 18.5

kwaamb mə shwiy. ¹¹ Nəcə, sém í á ηwa zhií mpéndíd, í mú jwánɣulə mə né ndéé í mú gwíílya mə.

¹² Sâ ηgwúdâ, məcəɣ máá məsə ηkɛηkɛ sâ, sâ məcəɣ mə ηgə jii yí í njúl námə ηkɛηkɛ sâ, í njúl tútəlí, ηkí nywa.

¹³ Ká, ye sâ ányunywaâ í mə yida bə sâ shwiy shú dáamə? Mbô! Í cúgé ntó! Jí ná sém í á yida ηwa zhií sâ ányunywaâ dí né í zó gwíílya mə; ntó, mpéndí í mú sá ná sém í mpúyúg, í mpúg námə nyîn ná wúsə mbiya bów-bów sâ.

Cug mísém í du wá múud mányámád

¹⁴ Haaw. Sé mə mpú ná məcəɣ məsə sâ á *shíshim, mεε mə ηgə ná bɛ iyéesh í cug múud, mə ji kwám á *mísém.

¹⁵ Sâ gwáméfwó mə ηgə sá yí, mə aηgê nə wámɔlə gwo.

Mə aηgê nə sá sâ mə céél sá yí, nji sâ mə ηgə mpii yí, gwó wə mə sá yí. ¹⁶ Nda jí ka bə nə sâ mə ηgə sá yí mə aηgê nə cεel gwo ná, mə mə ka dúg nə məcəɣ məsə jɔjɔ sâ.

¹⁷ Ntó, mεε ná dí ηgə sá isâ mə ηgə sá yí, jísə sém í njúl mə nyúúlúd yí. ¹⁸ Mə mpú búbálé nə ηkul mə sá mánywa yí í cúgé cug múúd jâmud. Yéesh nə yéesh jâη wə mə jí nə ηkul gwág yí; nji, kú nə ηkul mə sá mánywa mə ηgə cεel sá má. ¹⁹ Ntó ji ná, mánywa mə céél sá má, mə asáyé mwo; nji məbôw mə acééle sá má, mə yidá mpu sá mwo. ²⁰ Nda jí ka bə nə mə ηgə sá sâ mə acééle yí ná, mə dí ηgə sá isâ, jísə sém í njúl mə nyúúlúd yí.

²¹ Mə mə ka kwey nə nyúl ηkúl nyísə mádí cugud; ηkul nyɔɔηg wə í du sá ná, ja jêsh mə céél sá mánywa yí, mə yida sá məbôw, ²² í njúl nə mə ηgə gwág nywa məcəɣ mə Zembô mádí lâm dí cwû. ²³ Nji mə mə kwey nə nyúl ηkúl nyísə mə nyúúlúd í ηgə lumbuli nə isâ téduga wâm í ηgə magulə yí. ηkul nyɔɔηg í ηgə sá nə mə bóg kwám á ηkul mísém mí nə ndí mádí íkúl í nyúúlúd yí. ²⁴ A ηkúηkwónhélə mə e!

Nyúúl ga í ηgə kə nə mə shwiyəd. Zó e bá yíl mə mága mányámád e? ²⁵ Yé Zembî, akíba nə wo kwonη mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst dî!

Í mú ja gaád ná, fūg nyâm í ηgə sá ná mə bég lwaá lú máççç má Zembî, iyéesh byâm byâη í ηgə sá ná mə bég lwaá lú ηkul mísám mí nə ndí yí.

8

Shíshim má Zembî wə ηgə kyey nə mbúgula

¹ Ntó, jaá ga dî, buud bwə mú buud ó *Krîst Yésus wá bwə anyíηgáyé ná kwo bwəma nə intúgúlí í *mísám. ² ηkul ηkəηkə *Shíshim* jí nə ndí yí í má yíl wo mányámá má mísámúd, wo abulé ná kwo yə shwiy lú mísám, nəcé ηkul nyəηg wə í dū yə múud mə Krîst Yésus çug. ³ Məççç má Moyíz má á shígé bə nə ηkul sâ ntó nəcé çug múúd í cúgé nə ηkul bç mwo. Nji, Zembî nyə a shí sâ; nyə á ntî Mwân yé zə jímbal búúd mísám. Mwân mú zə ηwa nyúúl búúd ə mísám bí nə ndí yí, ná ndéé Zembî mú yə nyúúl nyəηgú intúgúlí í mísám. ⁴ Nyə á sâ ntó shú ná shé bég nə ηkul mə bç ótútəlí bēsh máççç má ηgə jî wá, ná ndéé iyéesh í çug múúd ná dí í é ηgə kyey nə shé, í é bə ηkəηkə *Shíshim*.

⁵ Buud iyéesh í çug múúd í ηgə kyey nə ndí wá, isâ í çug múúd wə bāη bwə dū təl shwóg yí. Bəηg ηkəηkə *Shíshim* ηgə kyey nə ndí wá, bwə dū təl isâ í *Shíshim* shwóg. ⁶ Mpugá nə muud mə bç iyéesh í çug múúd yé, məshíné mé māsə nji shwiy*, í njúl ná muud mə bç iyéesh í ηkəηkə *Shíshim* yé, məshíné mé māsə çug, nyə é çugə ná shee. ⁷ Nəcé wálə lúú iyéesh í çug múúd dí wúsə ifumuga ηgələ fūm Zembî; í aηgê nə sá məççç má Zembî mægwág,

---

8:1 1.18; 5.1   8:2 3.27; 7.7-11   8:3 Gal 4.4; Flp 2.7-8; 2Kr 5.21   8:4 6.22; 7.4; 13.10; Gal 5.16, 25   8:6 6.21; Gal 6.8   * 8:6 8.6 Wa, shwiy dúsə béégýálə nə Zembî, kú bə zhizhe shwiy sə má mpú yí.

í cugé námá nə ɲkul bwɛɛ sâ mwo mágwág. ⁸ Buud bwá ɲgá bɛ iyéesh í cug múúd wá bwá cugé nə ɲkul nywa Zembî lámúd.

⁹ Ká bi bá bi aɲgê ná bɛ iyéesh í cug múúd, bi mú ɲgə bɛ ɲkɛɲkɛ Shíshim, nəcɛ a ɲjul bí mǎnyúúlúd. Muud cugé nə Shíshim má Kríst yé, cugé múúd má Kríst. ¹⁰ Nji, nda jí ná Kríst ɲjul bí mǎnyúúlúd ná, mǎnyúúl mún má é tɛɛm ɲgə yə nəcɛ misám, *mishíshim mín mí é ɲgə ɲwa cug† nəcɛ Zembî nyə a má ci ná bí músə otútəlí ɔ búúd. ¹¹ ɲkí bi bí nə Shíshim má Zembî muud nyə a gwûmushi Yésus yé, mpugá ná nyə e bá námá sá ná Shíshim yé wəɲgú í gwûmúshíg mǎnyúúl mún mâ shwiy mǎni.

¹² Nda jí ntó ná, bwaɲg, mpugá ná shé búsə nə mpwáɫá, ɲji kú bə mpwáɫá ná shé ɲgág nə nyɲgə bɛ iyéesh í cug múúd. ¹³ Nəcɛ, bí má ká ɲgə bɛ iyéesh í cug múúd hí, bi mə bá yə; bí má ká yida ɲgə sá ná ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgág nə gwílya misóólúgú mǎnyúúl má du sá myá, bí bá cugə. ¹⁴ Mpugá ná buud bēsh Shíshim má Zembî ɲgá kyey nə ndí wá, bwó wá búsá bwân ó Zembî. ¹⁵ Nəcɛ, Shíshim bí á lág yí í cugé *shíshim í sá ná bi bəg mǎlwaa, bí nyɲgə ɲgə cugə cug ífwaas yí. Bi á yida lág Shíshim í sá ná bi bəg bwân ó Zembî yí; Shíshim wəɲg í yə shé ɲkul ná shé kímúg ná: «Abba†, Dâ!» ¹⁶ ɲkɛɲkɛ Shíshim nyəmɛfwó ɲgə námá lwágulə *mishíshim míshé ná shé búsə bwán ó Zembî búbálé. ¹⁷ Nda jí ná shé búsə bwân ó Zembî ná, shé búsə námá nə kəw§ wá Zembî. Shénɔɲ Kríst shé má bá kəwula mákəw, ɲkí shé ɲgə námá kəwula micúnj myé. Shé

8:9 1Kr 3.16   8:10 Gal 2.20; 1Yn 3.24   † 8:10 8.10 Bóól bwá ɲgə ci ná: «Shíshim má Zembî ɲgə yə bí cug».   8:11 2Kr 4.14   8:12 6.18   8:13 Gal 6.8; Ifz 4.22-24   8:14 1Yn 2.29-3.1   8:15 Mak 14.36; Gal 4.5-7   ‡ 8:15 Abba: Ciyá ni í kə ná Dâ.   8:17 5.12; Gal 4.7; Flp 3.10-11 § 8:17 kəw á jəjə ísâ Zembî nyə á kwəmusa shú bwân bé yí.

ηγə kəwəla micúη myé shú ná shénóη bēsh bág ηkənəwa mənəkənəwa mé.

Milwanó myâ mwôw má ηgə zə má

¹⁸ Jugúlə shé ηgə jug mwów móga dí yí í cúgέ τəə sâ ja má tédúgá bímbí Zembî mə bá sá ná shé ηkənəwag yí. ¹⁹ Nəcé, Zembî mə bá zə sá ná buud búśə bwán bé wá bwə mpúyúg. Ná ndéé, isâ byēsh Zembî nyə á té yí í ηgə bwánd sâ jəəηgú nə milâm ná jig-jig. ²⁰ Nji, ja gaád íí, mól mənəkul mé ηgə lwáfúlə isâ byəəηg ná í ηgəg nə bə cug á kú nə shwóg kú nə shug. Isâ byəəηg dí í á vāη nə í ká biil mənəkul məəηgúd, Zembî wə nyə a nyasələ byo cínəηg. Nji, isâ byəəηg byēsh í ηgə bwánd nə búgə ná ²¹ dúl jwówád Zembî mə bá yíl byo lwéfúlí jəəηgúd, nəcé lwéfúlí jəəηg í ηgə caam. Ja Zembî mə bá yíl byo cínəηg yí, í bá ka ləg cug fúlí bwán ó Zembî bwə ηgə cugə yí nə mənəkənəwa bwə ηgə ηkənəwa má.

²² Sə má mpú ná, zə wós kíkídíga, isâ byēsh Zembî nyə a té yí í ηgə ná jug, ηgə leegya nda mudá ηgə kwiy minú ná a zə byá yé. ²³ Í cúgέ nómá nji isâ byəəηgú; τəə sə bəəηg Zembî nyə a má yə Shíshim yé tāη məkagulá wá, sə ηgə nómá leegya ηgələ bwánd fwála Zembî mə bá zə təl sə cé bwān bé dí yí, fwála á bá nómá zə yíl mánýúúl məsú mánýámád yí. ²⁴ Nəcé, Zembî nyə a má cug sə, nji sâ jəəηg í afwóyé ná nyîn, sə ηgə ná bwánd bwándúg nə búgə. Sâ múúd ηgə bwánd nə búgə yí, á ká dúg gwo, ye nyə é kwo ná bwánd? ²⁵ Nda jí ná, sâ sə ηgέ nə dúg yí, sə ηgə bwánd gwo nə búgə ná, sə ηgə bwánd gwo nə jísów.

²⁶ Nómá mbií ηgwûd wəəηgú, ηkénkê Shíshim ηgə nómá kwíind sə tag dúśúđ; sə ádé mpu sâ í jíí ná sə gwáám-búg Zembî mājəgula məsúđ yí. Nji, ηkénkê Shíshim nyəmfwó má đə jəgula shú dúśú, đə leegya mbií míleegya

íciyá í lósú bísú í cúgé nə ɲkul féég yí. ²⁷ Zembî nywáá muud má dɔ bigas ísâ í lâm yé, á dɔ mpu ísâ ɲkɛɲkɛ Shíshim má dɔ gwáamb cínɔɲg yí; nəcɛ ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgə jəgɔla shú óbúgɔla námə nda Zembî mə jíí nó.

Zembî jí cɔgye

²⁸ Sə má mpú ntəg nə Zembî má dɔ sá sâ jêsh í shúgúlag ɲkí nywa shú búúd bwó cɛɛl nyə wá, buud nyə á jôw téduga yéd wá. ²⁹ Nəcɛ, buud Zembî nyə á bwey fwo tééd mpu wá, nyə á bwey féésh bwo nə bwó bɛ́ɛ́lag Mwân yé, Mwân yé bág cúmbá á zhwog omínyɔɲâ. ³⁰ Buud nyə á bwey féésh ntó wá, bwó wə nyə á jôw wá; buud nyə á jôw wá, bwó wə nyə á ci nə búsa otútəlí ɔ búúd wá; buud nyə á ci nə otútəlí ɔ búúd wá, bwó wə nyə á yə gúmá wá.

Sâ cúgé nə ɲkul yíl shé cɛɛlí má Zembî dí

³¹ Shé kág ná nyɲgə ci nó jí? ɲkí Zembî ɲgə kyem sâ, zə jí nə ɲkul nyɲgə lúmbɔli nə sá? ³² Nyə a shígé jagɔlə fwámé Mwân yé, nyə a kɛɛzh nyə shú dúsú. A tééd fwo kɛɛzh Mwân yé, ɲgáá nə nyə é kwádɔlə yə sá ísâ byêsh ashwá? ³³ Zə jí nə ɲkul shwáman búúd Zembî má féésh wá? ɲgáá Zembî nywáá nyə a má bwey ci nə búsa otútəlí ɔ búúd? ³⁴ Zə jí nə ɲkul sámb bwo lósú? ɲgáá Yésus nyə a shí yə; bul nyɲgə bə nə, nyə a shí gwûm, a ɲjul Zembî dí mbwê məncwûm, a ɲgə jəgɔla shú dúsú. ³⁵ Jí jí nə ɲkul sá nə sá béégyág nə cɛɛlí Zembî ɲgə cɛɛl sá yí? Ye *incwaw í ntɔg, ye yágúwó, ye cúwúlí, ye zha, ye məbúwa, ye ísâ í áwuwaɲwê, ye shwiy nə bwó gwú sá? ³⁶ ɲgáá jí cilyá Kálaad Zembî dí nó: Shwiy í ɲgə wáamb sá jwów dêsh nəcɛ wo.

8:27 Sôm 139.1   8:28 Zhb 2.10; Ifz 1.11   8:29 Kol 1.18; Heb 1.6   8:30 1.7; 5.2; 2Te 2.13-14   8:31 Iza 50.8-9   8:31 Sôm 118.6   8:32 5.8; Yuá 3.16   8:34 4.25; Mis 2.33; Heb 7.25; 1Yn 2.1   8:35 2Kr 5.14   8:36 Sôm 44.23; 2Kr 4.11

Bwá dúg sá nji nda itow

bwá ñkág nã ndî ná bwá ká cígã yí.

³⁷ Nji, sá ñgã jág bul ntɔ isâ íni byêsh. Nãcé muud ñgã cɛel sá yé ñgã sá nã sá ñgóg nã ntɔ. ³⁸ Mɛɛ mã ñgã ntâg mpu búbálé ná gúl sâ cúgé nã ñkul béég sá nã cɛelí Zembî ñgã cɛel sá yí: tɔw shwiy, tɔw cug, tɔw *wãéñgales, tɔw isâ í ñgã wá buud mányámád yí, tɔw cug ga, tɔw jɔwng zág yí, tɔw isâ í ñgã ntɔ buud ñkul yí, ³⁹ tɔw mɔñkul mã gwôw, tɔw mɔwng mã shí, tɔw gúl sâ Zembî nyã a té yí, kú nã tɔw sâ jí nã ñkul béég sá nã cɛelí Zembî ñgã cɛel sá kwoñ mã Cwámba wúsú *Krîst Yésus dí yí.

9

Izɔrɔyêl jì féeshá má Zembî

¹ Námá nda má jí múúd má *Krîst ná, búbálé wã má zã lás éga, mã abwííngé ijóó; lâm wãm ñkêñkê Shíshim ñgã kyey nã ndí yí í ñgã magulã ntó. ² Mã ñgã ci fwámé ci ná lâm cúgé bwelɛ bã mã ná shɛɛ, mã jì nã mãma mácɛy mã lâm má ñgã kã nji shwóg nã shwóg. ³ Mã jì námá nã ñkul jee magulã ná mãmáfwo bág nã mãzhúngúlú, ná mã wã yídag béégya nã Krîst shú bwááñg wã kúl búúd má á zã byêl byélé á shí ga yí. ⁴ Bwá, bag ó *Izɔrɔyêl, Zembî nyã á ñwa bwo tâñ bwân bé, a yã bwo mɔñkɔñwã mé, a sá isɔ nã bwo, a yã bwo mãcɛɛ mé, a yã bwo zhií ná bwá dúg yã nyã gúmá, a kaag bwo mɔñkaagá mé. ⁵ Bwá wã bí nã ímpáámbá í á fwɔ ibɛend, mpwoñ buud nyáñúd wã Krîst

8:37 1Yn 5.4-5   8:38 Ifz 1.21; 1Kr 3.22; 15.24; 1Pr 3.22   8:39 5.5; Yuá 3.16; 2Kr 13.13; Ifz 1.4; 2.4; 1Te 1.4; 2Te 2.16   9:2 MmN 32.32   9:4 bag ó Izɔrɔyêl: MmN 4.22; Ozê 11.1 gúmá: MmN 16.10; 24.16-17; 40.34-35 isɔ: Mɔt 17.7; MmN 24.7-8 mãcɛɛ: MmN 20-24 mɔñkaagá: 3.2, 4; 4.13, 17; Gal 3.6, 14   9:5 15.8; MmN 3.6, 15
Krîst: Mat 1.1; Rom 1.3-4

nyə á zə byêl byélé á shí ga yé, nyə, Zembî mə ntɔ̄ sâ jêsh yé, á jəla nə gúmá kandugə á kandugə! Amen.

⁶ Ntó cugé ná ŋkaagó má Zembî í á má yə íyíy-yíy, mbô. Í yidá bə ná, mpwoŋ buud Izəryêl nyêsh dí nyísá fwámé Izəryêl; ⁷ nyêsh tɛem námá bə mpwoŋ buud má *Aburaham, nyêsh dí nyí fwámé bwân bé. Nəcə Zembî nyə á ci nə Aburaham ná: «Wó *Izaag wó mpwoŋ buud mé á kaag wo í bá zhu yé.» ⁸ Ntó má ká ná, bwân múúd mə byá nə yéesh jé á muud wá, bwó dí búśá bwân ó Zembî; bəoŋg á byá nə ŋkaagó má Zembî wá, bwó wó búśá nyə fwámé bwân. ⁹ Nəcə Zembî nyə á kaag ná: «Mə bá nyingə zə námá mbií fwálá gaád, *Sara mú bá bə nə mwámudúm.»

¹⁰ Í cugé námá ŋji bímbí má ŋgá ci ni. Gúl sâ í á bə ná, Rəbéka bá mpáámbá jísú Izaag bwé mú bə nə bum lu máwáás. ¹¹ Í á ka bə, bwân kú fwo byêl, bwá kú fwo sá tɔ̄ mánýwa tɔ̄ məbôw, Zembî mú sá nə tédúgá yé í bwámag. Nəcə tédúgá yé í du bə ŋji nda nyáméfwó mə féesh ná. ¹² A du féesh múúd, kú bə ná muud nyə ámə fwo sá mísóólúgá, ŋji muud á céél jôw yé, a jôw. Ntó, nyə á ci nə Rəbéka ná: «Mwân acúmbâ mə bá bə mwân á ntombú lwaá.» ¹³ Gwó wó jí cilyá Kálad Zembî dí yí, ná: «Mə á cɛel *Yákwab, mə mpii Iso».

Zembî cugé nə olíŋgî

¹⁴ Ntó má ká ná jî? Ná Zembî jî nə olíŋgî? Mbô! Í cugé ntó! ¹⁵ Mpugá ná nyə á ci nə Moyîz ná: «Nyooŋg mə é cɛel gwág ŋkúnkwónúlə yé, mə gwág; nyooŋg mə é cɛel gwág cey lámúd yé, mə gwág.» ¹⁶ Ntó jî ná Zembî má du féesh múúd nə lâm íŋkúnkwon, kú bə nəcə muud bálə nə yéesh, ŋkí ntâg ná muud bulúlə yímə. ¹⁷ Sá jooŋg wó jí

9:6 3.3-4; 2.28-29   9:7 Mət 21.12; Mat 3.9   9:8 Gal 3.7; 4.23   9:9 Mət 18.10, 14   9:10 Mət 25.21-23; Rom 11.6   9:13 Mal 1.2-3
9:14 3.5; Mbá 32.4   9:15 MmN 33.19; Mat 20.1-15   9:16 Ifz 2.8   9:17 MmN 9.16

cilyá Kálaad Zembî dí yí, ná Zembî nyə á ci nə Farawôḥ nyə, «Mə a t̄l wo njwú-buud shú ná mə lwóyá ḡkúl nyâm wódí, jíná dâm jwóg shí nyêsh.»¹⁸ Ntó ji ná Zembî má d̄ sá ná, muud á céél gwág ḡkúḡkwónǵlə yé, a gwág; nyəḡḡḡ á céél sá ná a bóg nə n̄ḡ yé, a s̄.

Zembî ji f̄l̄ nyádí míféeshád

¹⁹ Wo é ci na ná: «Ká nəcé jí Zembî mə nyíḡḡ d̄ jum búúd yí? Nəcé, zó jí nə ḡkul l̄l lúu nə cíḡl̄l Zembî má ḡwa yí?»²⁰ Eéékyé, yé mw̄ muud! Wo wó zó ná wó kaad nə Zembî? Ye mp̄i nyí nə ḡkul ci nə muud nyə ámə mə nyə yé ná: «Nəcé jí wo ámə mə mə nt̄ḡa yí?»²¹ ḡkí nt̄ḡ ná ye m̄əl m̄əmp̄í cugé nə zhí ná a m̄ḡ is̄ í gúmə, mə námə zhizhe is̄ nə yagé jé ḡgw̄d nə ḡgw̄d?

²² Zembî nyə á c̄el lwóya mp̄imbə jé nə ḡkul nyé; n̄ji, buud í á bə ná a j̄ḡḡl̄ḡḡ nə zh̄w̄ḡ wá, nyə á yida j̄s̄w bwo kú lám̄sa.²³ Nyə a j̄s̄w bwo ntó shú ná buud á gwág c̄y lám̄d wá bw̄ mp̄úḡ bímbí á jí nə milwané yí, bw̄ buud nyə á b̄wey kw̄əmsa ná a bá yé mílwané myəḡḡ wá.²⁴ Buud b̄ḡḡḡ, j̄s̄ə s̄ə buud nyə á j̄ḡ wá. Nyə á j̄ḡ nt̄ḡ s̄ə, kú bə n̄ji w̄l̄ə *Oyúden dí, nyə a j̄ḡ námə buud íkú ishús̄d.²⁵ Jí námə nda nyə á ci kálaad má Ozê dí ná; ná:

Kúl búúd í á shíḡ bə kúl j̄m yí,
mə bá j̄ḡ gwo ná kúl j̄m;
buud má á shíḡ bul c̄el wá,
mə j̄ḡ bwo ná w̄əb̄b̄.

²⁶ Námə kúkú nyə á ci nə bwo ná:
bí cugé kúl j̄m yí,
bw̄ bá j̄ḡ bwo cínḡḡ ná

9:18 MmN 4.21; 7.3; 9.12; 14.4; 1Pr 2.8

9:20 Iza 29.16; 45.9

9:21 Zhe

18.6; 2Tm 2.20

9:22 2.4, 8

9:23 5.2

9:24 1.16; 10.12

9:25 Ozê

2.23; 1Pr 2.10

9:26 Ozê 1.10

bwân ó Zembî á kuwô.

²⁷ Izayí nyə a shí námə bwú ŋkúgú shú *Izəɾəyêl ná:

Buud ɔ Izəɾəyêl tɛɛm bulya nda shɛ á m̃ɲ, Zembî mə bá cug ŋji búbaalê.

²⁸ Nəcə, Zembî mə bá sá sóólúgú nyə á ci yí wa shí gaád; a bá casɔlə wə ná m̃ɲ kú bwánd.

²⁹ Jí námə nda Izayí nyə á bwey ci ná, ná:

nda nəcé Cwám̃ba á ŋkul nyêsh

lúgálə sá búbaalé bwân,

ŋki sá á m̃ə zə bə nda Sódóm,

námə nda Gomor.

³⁰ Shé kág ci na ná ji? Shé mə ci ná ikúl í cúgé Oyúden yí, í á shígé ŋgə s̃ɟ zhií ná Zembî cíg ná búɛə otútəlí ɔ búúd; ŋji, Zembî mə ci ná búɛə otútəlí ɔ búúd nəcé bwá jéégúlə míkwon wá Yésus. ³¹ Ká Oyúden b̃ɲ bwá á ŋgə s̃ɟ ná bwá bá otútəlí nə baagulálə m̃əççɛ; ŋji, bwá áshígé bə. ³² Bwá á shígé ka bə otútəlí nəcé ji? Nəcə bwá á shígé ŋgə bwánd ná bwá é bə otútəlí nəcé jéégúlə kwon wá Yésus. Bwá á ŋgə táduga ná bwá é bə otútəlí nəcé ŋgálə sá misóólúgú; bwá á ka bw̃im kwóógú lú m̃əbɔɔgúd, ³³ námə nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná; ná:

Dugá! Mə mə bw̃íg kwóógú lú m̃əbɔɔgú Siyôn*

kwóógú í é du búlal búúd yí.

Ŋji, muud mə jéég kwon cínɔŋ yé

nyə abúle sámba.

10

Zembî mə cug múúd yêsh mə búgula yé

9:27 Iza 10.22-23   9:29 Iza 1.9   9:30 10.20   9:31 10.2-3   9:32 4.4-5   9:33 Iza 8.14; 28.16; 1Pr 2.6-8   * 9:33 Siyôn: Nyə á bə məma mbúŋ bwá á lw̃ɟ ŋgwála á Yurúsələm cínɔŋ gwów yí.

¹ Bwaang, mə ɲgə bul jii ná Zembî yəg *Oyúden cug, gwá wə má jî nyə májəgula mām dí yí. ² Jí búbélé ná bwə á má mpu wá mílúú ázembî dî, mə jee námə mpu bwiing ntó. Nji, bwə ɲgə wá mílúú nda wəancím-ncím, kú mpu ísá bwə jéla nə mpu yí. ³ Jí ná, bwə ampúyé gwág váál Zembî má dū sá ná muud bəg tútəlí yí, bwə á má ka ba nyán zhií shú ná bwə bəg otútəlí mísh má Zembî dî. Bwə á má yida sá míngáádə nə otútəlí ó Zembî. ⁴ Jí ná, iséy məcɛɛ mə á ɲgə cɛɛl sɛy yí, *Kříst wə nyə á zə casulə byo shú ná muud yêsh mə *búgula yé, Zembî cig ná a jî tútəlí muud.

⁵ Í njúl ná, shú bələ tútəlí nəcé məcɛɛ, Moyîz nyə á cilə ná: «Muud yêsh mə báágúlə məcɛɛ yé, nyə é *dúg cug nəcé məcɛɛ.» ⁶ Nji, shú bələ tútəlí muud nəcé búgá, cilyá wúsə ná: «Nda ci wódí lámúd ná: zə má bá bád kə joɲəd?» Ntó jî ná wó cɛɛl ná Kříst nyíngəg shulə. ⁷ «Nda námə bɛɛg ci ná: zə má bá shulə kə mínjîm?» ɲgáá Kříst nyə a shí bwey wú mínjîm? ⁸ Micilyá myáá mí ɲgə ci ná: «Lán wí wo kúnə-kúnə, wí wódí mpud, wí wódí lámúd». Lán wəɲg wə sé ɲgə cúndə yí, lán í ɲgə jííguli buud búgá yí. ⁹ Jí ná, wó ká lás nə mpu wô ná Yésus jî Cwám̄ba, wo búgula nə lâm wô ná Zembî nyə a gwûmushi nyə, wo dúg cug. ¹⁰ Jí ntó. Muud má dū búgula nə lâm, Zembî mú ci ná a jî tútəlí muud; muud lás nə mpu, Zembî mú yə nyə cug. ¹¹ Nəcə Micilyá mí ɲgə ci ná: «Muud mə jéég kwəɲ nyódí yé nyə abúle sám̄ba.» ¹² Ntó jî ná mwā Yúden nyə aɲgə nə salan nə mwā Gūrêk; bēsh bí nə Cwám̄ba ɲgwûd. A dū bwádan nə buud bēsh bwə jôw nyə wá zhwog zhwog ibwádán. ¹³ Micilyá mí ɲgə ci ná: «Muud yêsh mə bá kám̄b Cwám̄ba yé, a bá dúg cug.»

¹⁴ Ká ntədélé búúd bwə é kám̄b Zembî, bwə kú fwo

búgula nyə yé? Ntədəlé bwá é búgula, bwá kú fwo gwáduga lán yé yé? Ntədəlé bwá é gwáduga lán yé, kú nə muud mə cúnda yé? ¹⁵ Ntədəlé múúd nyə e cúnda, Zembî kú fwo lwâm nyə yé? Micilyá mí ηgə mpu ci ná: «A m̄n̄ j̄j̄j̄ məkuú nə ndéé məkuú mə búúd bwá ηgə kyey nə j̄j̄j̄ lán wá e!» ¹⁶ Ká, buud bēsh dí bwá á magulə J̄j̄j̄ Kéel. Jí námə nda Izayí nyə á ci ná, ná: «Cwám̄ba e, zə nyə a *magulə lán sá á ηgə kyey nə ndí yé?» ¹⁷ Í njúl nə búgá í du zhu lán múúd mə gwág yíd; lán wəηg wə Kéel mə Kr̄st.

¹⁸ Mə ηgə ka shíló ná: Ye Oyúden bwá á shígé gwág lán wəηgú e? O! Bwá á shí dí gwág í? ηgaá Micilyá mí ηgə ci ná:

Buud bwá á shí gwág məkəl shí ga nyêsh dî;
obwiingye ɔ lán iciyá byán í á shí kə nə ndéé
kə kumə íjumə i shí byêsh dî.

¹⁹ Ká mə nyiηgə námə jî ná: «Ye bag ó *Izərayêl bwá á shígé wám̄bulə gwág? Bwá á shí yida gwág. ηgaá nə Moyîz nyə a shí bwey jaaw bwo nda Zembî nyə a lás ná, ná:

Mə bá sá nə bi sáág bóól búúd wú,
í njúl nə bwá cúgé námə fwámé lwoη búúd,
Mə sá nə bi fíim̄g lwoη búúd jí kú nə fəg yí.

²⁰ Izayí nyə a bóle námə lás ná, Zembî mə ci ná:
Buud bwá á shígé ηgə s̄ mə wá bwá á kwey mə.
Bəηg bwá á shígé ηgə jî mə tə s̄ wá,
mə a sá nə bwá mpúg mə.

²¹ Nji, shú bag ó Izərayêl, á ci ná Zembî mə ci ná:
Mə mə téég məbwê jwêw ncindî ηgélə jêw bwo,
bwá kúl búúd á məlwê, kúl búúd á miηgáádá.»

11

Zembî nyə a shígé myaas kúl búúd jé

¹ Mó shíló ná nó, ye Zembî nyə a má myaas kúl búúd jé e? Mbô! Í cúgé ntó! Ìgaá mə ji mwân *Izə̀rə̀yêl, mwân á mpwoŋ buud má *Aburaham, bæend mə Bə̀nzhamê dí?

² Zembî nyə amyáásé kúl búúd jé nyə á bwey féesh yí. Ye bi mə jág sâ Mícilyá mí ñgə̀ bwiing shú má Eli ja nyə á shwáman Izə̀rə̀yêl wə̀ Zembî yí? ³ Ná Eli nyə á ci ná: «Cwám̄ba, bwə̀ má shîn gwú *búúd ɔ́ mícúndə̀ bwô, bwə̀ shîn caam *wə̀látar bwô; mə́ má lúg fwó, bwə̀ ñgə̀ námə̀ sɔ́ ná bwə̀ gwú mə.» ⁴ Nji, Zembî nyə á bɛ̀sa nə́ nyə ná ji? Ìgaá nyə á ci ná: «Mə́ á kə̀nd buud otóshin zaŋgbá koogú shú dām mə́mɛ̀fwó, bə̀ŋ bwə̀ á shígé bwele kúd mə́bwón shí ná bwə̀ yə̀ Baal gúmə.» ⁵ Námə̀ mbií ñgwúdu wə̀ŋgú, gúl búbaalé buud Zembî nyə a féesh mpáam nyéd yí jí ná ja gaád. ⁶ Nyə a féesh bwo mpáam nyéd, í á shígé bə̀ né bwə̀ á fwo sá wúl jə̀ sóólúgú; í ká bə̀ sâ mísóólúgú, mpaam kú ná bə̀ mpaam.

⁷ Ntó má ké ná ji? Ná sâ bwân wə̀ Izə̀rə̀yêl bwə̀ á ñgə̀ sɔ́ yí, bwə̀ ábíyɛ̀ gwo; nji búbaalé Zembî nyə a féesh yí, gwə̀ wə̀ má bií gwo. Bóólúgá bə̀ŋ bwə̀ á sá miŋgáádə̀ ⁸ námə̀ nda jí cilyá Kálad Zembî dí ná; ná:

Zembî nyə a sá ná,
zə̀ wóós múús hí
bwə̀ bə̀g minjimbúlá,
mísh máŋ mə́ bə̀g kú dúg,
mə̀lwə̀ máŋ mə́ bə̀g kú gwág.

⁹ Dávid mə́ ci námə̀ ná:
Iseŋgyá í də̀g byán í bə̀g bwo láám̄b,

11:1 Mis 22.30; 2Kr 11.22; Gal 1.13-14; Flp 3.5   11:2 11.29; Sòm 94.14; Zhe 31.37   11:3 10j 19.10, 14, 18   11:5 9.27   11:6 4.5; Gal 3.18   11:8 Iza 29.10; Mbá 29.3; Mat 13.14-15   11:9 Sòm 69.23-24; 35.8

í bæg bwo wód, bwé bíflug ná ndeé,
bwé bâg lóg myéna mí jéla nə bwo myá.

¹⁰ Mísh má bæg bwo yídúgú nə yídúgú
ná ndeé bwé ñgəg nə jújufə nda wəancím-ncîm;
sáág ná bwé jíg mányámád kú yəwala.

¹¹ Má shílə ná ná, Ja *Oyúden bwé á sandula ntúni yí, ye
bwé á búla mbəəgú á kandəgə? Mbô! Í cúgə ntó! Iwushí
byəñ í á má yida sâ ná Zembî cúgug ikúl ishús, á cug byo
shú ná Oyúden bwé sáág wú. ¹² Dəgá, iwushí Oyúden bwé
á wush yí í á sá ná buud ə shí bwé bígúg; búlúlə bwé á bəl
yí sá ná ikúl ishús í bígúg. ñkəməsá ná í bé ntúni, ñkəməsa
nə ja Oyúden bēsh bwé bá magulə *Kříst ná ndeé bwé *dúg
cug yí.

¹³ Yésus nyə á lwám mə ná mə bwííngug ikúl í cúgə
Oyúden yí Kéel dé. Ntó, má jaaw bí buud cúgə Oyúden wá
né mə ñgə gwág nwyá iséy byám byəəngú. ¹⁴ Mə ñgə gwág
byo nywa ntó nəcé mə ji nə búgə ná mə e shwambulə bag
dām Oyúden ná bwé sáág wú nə ndeé bóól wə cínəngú bwé
mú dúg cug. ¹⁵ Yílúlə Zembî nyə á yíl bwo málánjúd yí í á sá
ná buud ə shí bēsh bwé bíg zhií bwé kwámbúlə nə nyə. Í
tééd ná bə ntó, ñkəməsa nə ja bwé bá nyíngə zə məbwə mə
Zembî dí yí. ñgaá í bá bə bwo nda bwé mə gwúm gwúmúg
íí!

¹⁶ Ja múúd mə sá ná, buléd á tééd sá nə mpumə á mə
mwaágulə yí, a kənd gwo koogú shú mə Zembî yí, ñgaá ná
a mə kənd mpúmə nyēsh koogú shú mə Zembî íí? Í ká bə
ná mikəqlə mí líí mísə sâ mə Zembî, ñgaá ná məbwə mə líí
jəəng mə é bə námə Zembî isâ byé? ¹⁷ Sə ñwágá ná bwân ó
Izəryél nda olivyé Zembî nyə á bə yé. Zembî nyə á ka fēy
móól məbwə mə líí jəəngú, a mú kə ñwa wo, wo njúl mbwə
á olivyé nyə á kə ntó yé, a zə fəen kúl nyə á fēy məbwə

nyádí olivyê dí yí. Wo músə námə ηgə ywó məkúl mə ηgə bád wú mikçəłə mí líí jéd má. ¹⁸ Wo ajéłáyé nə sá ηkwámá nə fwámé məbwê mə líí, wo dí ηgə ηkēny mikçəłə, mikçəłə wó mí ηgə ηkēny wo. ¹⁹ Wo é ci ná: «Ŋgaá nə nyə a fēy məbwê mə líí shú ná mεε mə fáánəwog cínəηg?» ²⁰ Jí mpu bæ ntó. Zembî nyə a wéég məbwá mə líí nəcé mə bələ kú nə búgá; wεε mə ka ntāg ηwa jiya nəcé wo bələ nə búgá. Nji, wo kú bεεg ηkēny nyúul, yidagú bæ nə fúndúgú. ²¹ Zembî tééd fwo bæ kú jagulə fwámé məbwê mə olivyê yé, wεε wó nyó é jagulə yé? Wo ó bey! ²² Dúgúg nə Zembî ji nə jə lâm, a njúl námə nə ηkúd. A ji nə ηkúd shú bəəηg bwá á mə búla wá; a njúl nə jə lâm shú dwô, ηkí wo ηgə kə shwóg nə ηgələ jéég nyúul jə lâm jé jəəηgú; ηkí ntó dí, a bá námə fēy yíl wo. ²³ Bəəηg bwá á búla wá bāη íí, bwá ká yow cug jáη á kú nə búgá, Zembî ηwa bwo, nyiηgə fεen kúl bwá á fwo du bæ yí, nəcé a ji nə ηkul mə sá ntó. ²⁴ Wεε muud wó á bæ mbwá á olivyê nyə á kə ntó yé, Zembî nyə á kə fēy wo zə fεen nyádí olivyê dí kúl wó áshígé byêl yí. ηkámúsá ná á sá ntó nə wo, ηkəmusa nə bəəηg bwá bwey bæ məbwê má líí jəəηg wá. Ŋgaá nə nyə e bá námə zə nyiηgə fεen bwo kúl bwá á byêl yí?

Kúl búúd Izərayêl jêsh í bá dúg cug

²⁵ Bwaəηg, mə acééleé nə bi jágúg jəjə yuug Zembî nyə á ηgə baagulə shwoó dí ga, bi a bá dúg nə bi má bul bæ nə fug. Jí ná, bóól bwān ó *Izərayêl bwá bá námə bæ nji miηgáádá miηgáádá nə ndéé kə wóós ja bíl íkúl byêsh í bá kə wó Zembî yí. ²⁶ Ntó, kúl búúd Izərayêl jêsh í mú námə bá *dúg cug nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, nəóó: Muud mə bá zə yíl búúd mányámád yé mə bá zhu Siyôn*.

11:18 Yuá 4.22   11:20 1Kr 10.12   11:25 Mat 24.14; Yuá 10.16   11:26

Iza 59.20-21; 27.9; Zhe 31.33-34   * 11:26 Siyôn: Nyə á bæ məma mbúη bwá á lwç ηgwála á Yurúsəlem cínəηg gwów yí.

A bá zə jímbal bag ɔ Yákwab cug jáŋ á kú bísh Zembî.

²⁷ Sɔ mə bá sá nə bwo wə ní.

Mə bá sá gwo ja mə bá yîl bwo *misəm myán yí.

²⁸ Nda *Oyúden bwə ŋgə ban Jɔjɔ Kéel ná, Zembî ŋgə ŋwa bwo nda mizhízhín myé, sâ jɔɔŋg jí shú mfíi wún; nji, nda nyə á bwey féésh impáámbá byán ná, á bul cɛel bwo. ²⁹ Mpugá ná Zembî nyə ádé nyiŋgə déég sâ nyə ámə yána yí, a kú nyiŋgə cénd njúwúlú nyə ámə jôw múúd yí. ³⁰ Nəcə, yág hí, bi a sá Zembî məlwə. Nji, kidíga, a mə gwág bí ŋkúŋkwóŋúlə. A gwág bí ŋkúŋkwóŋúlə ntó nəcé Oyúden sálə nyə məlwə. ³¹ Né ndéé, bwə ŋgə sá Zembî məlwə ja gaád shú ná a gwágúg bwo cey lámúd námə nda nyə á gwág bí cey lámúd ná. ³² Nəcə Zembî nyə a fad buud bēsh íbyeshed shú ná a bāg námə gwág bēsh ŋkúŋkwóŋúlə.

Shé gúmálúgá Zembî

³³ Oó! A nyāŋ məma fwo múúd ná ndéé Zembî e!

A fūg nyé nə mpúyá yé í mə lal ŋkúl e!

Muud cugé nə ŋkul shwánzələ mícígúlá myé,

muud cugé nə ŋkul bigas íyuug á mə yígula yí.

³⁴ Micilyá mí ŋgə mpu ci ná:

Zə nyə a mə ná fwo mpu tédúgá mə Zembî?

ŋkí ná, zə nyə á mə bwele cwīny nyə?

³⁵ Zə nyə a mə fwo yə Zembî sâ

shú ná a kág ŋgə bwánd ná

Zembî nyíŋgəgú yə nyə yé?

³⁶ Nəcə, sâ jēsh í zhu wə Zembî; nyə wə mə sá ná sâ jēsh í bəg; sâ jēsh jíś yí, jíś shú dé. Gúmə bəg nə nyə kandəgə á kandəgə. Amen.

11:29 3.3-4; 15.8   11:32 3.22; Gal 3.22   11:33 Zhb 11.7; Sôm 139.17

11:34 Zhb 15.8; Iza 40.13   11:35 Zhb 41.3   11:36 16.27; 1Kr 8.6

12

Yálə Zembî nyúul

(Ifz 4.1-16; 1Kr 12.12-27)

¹ Nə ndéé bwaanɔ, nda Zembî má gwág sá cey lámúd ná, mə bándúló bí nó bí yánág mənnyúul mún tâŋ *mätúnuga mã mikuwó, mätúnuga yálə Zembî, mätúnuga nyó é gwág nywa má. Ntó jì yálə Zembî gúmá fwámé yə. ² Kúgá bɛ məfúlú mã cug ga; yidagá bíd nə Zembî céndúg bí, a yég bí fug ágúgwáan, bí dúg mpu sâ á ηgə jii yí; ntó jì nə sâ jí ηkí nywa yí, sâ í jəla yí, sâ jí kú nə tɔɔ lág yí.

³ Nda Zembî nyə á sá mə mpaam ná, mə lás nə muud yêsh á gwoonɔ jín; mə ci nə, muud kú bul gúmal nyəméfwo ntɔ mínjì. Muud yêsh ηwág nyəméfwo nda á jí nə, bɛ bímbí lə búgə Zembî nyə á yə nyə yí. ⁴ Mpugá nə muud jì nə nyúul ηgwúdu, í njúl ka bə nə ikúl ηkí bulya; ikúl í nyúul byəonɔ byêsh í ádé sêy séy ηgwúd. ⁵ Námə mbií ηgwúd wəonɔ, sá mə tɛem bə ηkí bulya, sá bêsh sá búsa sɛɛnyá nyúul ηgwúd dî wə *Kríst, sá bêsh sá ηgə bə leedyá nda ikúl í nyúul muud. ⁶ Zembî nyə á ηgə yə sê isâ í yána byé nə jə lâm, isâ í yána byəonɔ bísa mimbii mimbii. ηkí Zembî má yə múúd ηkul nə a cúndág mícúndá, muud wəonɔ cúndág nə bímbí lú búgə á jí nə ndî yí. ⁷ Nyəonɔ jí nə a dúg sêy nə bóól yé, a séyúg; nyəonɔ jí nə a dúg jíguli yé, a jígulíg; ⁸ nyəonɔ jí nə a dúg bándulə búúd yé, a dúg bándulə; nyəonɔ jí nə a dúg sá yána yé, a du sá dwo nə lâm ηgwúd; nyəonɔ mə du tŋw shwóg kyey nə bóól yé, a dúg bə nə zény ja á dú kyey nə bwo yí; nyəonɔ mə kwínd íŋkúnkwónúlə í búúd yé, kwíndúg bwo nə məshusug.

Mbúgula mə Yésus má jəlá nə cɛel múúd yêsh

12:1 6.13; 1Pr 2.5   12:2 Ifz 4.22-24; 1Te 5.21   12:3 1.5; Mat 20.26; 1Kr 12.11, 28; Ifz 4.17   12:4 1Kr 12.27   12:6 1Kr 12.4-11; 12.27-14.40; 1Pr 4.10-11   12:7 Mis 6.1-3; 2Kr 9.5, 7

⁹ Ciiilagá ceeílí jí kú nà mækəŋ yí. Mpiigá məbôw, nywílyágá nà mənywa. ¹⁰ Dugá bə nà məcey mpédúgá nyín nda omínyəŋú bwə ŋgə ciila wá. Muud yêsh sɔ́ɔ́g nà nyə wə búlug də gúmal bóól búúd. ¹¹ Séyúgá nà Cwámba mbií á nà bibibi, kú sá íləm, nji zény nà zény. ¹² Bi mə jəlá nà bə nà məshusug nəcé bí ŋgə bwánd nà búgə nà Zembî mə bá sá bí mənywa; bí mə ká bwəma nə *incwaw í ntug, bí jísow; bi ə sá kááfə məjəgəla. ¹³ Dugá kwíínd búúd ə Zembî bwə ŋgə jii kwííndyá wá, bi də sɔ́ nà bi dúg lóg ójón bídí mínjów.

¹⁴ Dugá bwádan nà buud bwə lwágələ bí cúwáíí wá; dugá bwádan, bi kú lweem. ¹⁵ Búúd bínón njúl wá bwə ka bə nà məshusug, bí nyíí məshusug məəŋgúđ; bwə ká bə nà yé, bí jii námə yé dəəŋg. ¹⁶ Dugá bə cúŋ mpédúgá nyín. Kúgá də bə ísâ í álal-ŋkul; yidagá bə byəəŋg bíś ŋkwón á muud yêsh yí. Muud kú bəeg bə nà tédúgá nà nyəméfwo wə mə búl bə nə fəg.

¹⁷ Bi kú də bweel məbôw. Sɔ́gá nà bi dúg sá mənywa mísh mə búúd bēsh đí. ¹⁸ ŋkí jí nà ŋkul bándá, ságá mimbii mín myêsh nà bi cúgəg nà buud bēsh nà shee. ¹⁹ Yé búúd mə búl ceeł wá, kúgá də kunda bíméfwo; dugá bíđ nà Zembî wə dúg lwóya mpimbə də kunda bî; nəcé jí cilyá Kálaad Zembî đí nó: «Mə wə mə bá də kunda, mə wə mə bá də yə búúd myəna». Ntó wə Cwámba ŋgə ci yé. ²⁰ Í njúl námə nyingə bə cilyá nó:

Múúd ŋgə lúmbəli nə wo yé ká gwág zha,

12:9 2Kr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pr 1.22; 1Kr 13.4-7 12:10 14.15; Yuá 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ifz 4.2; Flp 2.2-3 12:11 8.9; Gal 5.25; Mbú 3.15 12:12 5.2-3; 8.24-25; Mat 24.13, 22; Luk 18.1; 1Kr 10.13; 1Te 2.14 12:13 Gal 6.10; Heb 13.2 12:14 Mat 5.44 12:15 Zhb 30.25; 1Kr 12.26; 2Kr 11.29 12:16 Mik 3.7; 1Kr 1.10-11, 19-20, 27-28; 8.1 12:17 Mik 20.22; 1Kr 6.7; 1Te 5.15; 1Pr 3.9 12:19 Mbá 32.35; Mat 5.39 12:20 Mik 25.21-22; Mat 5.44

yég nyə idêw;
 á ká gwág shwáásúlə minú,
 yég nyə sá á ηgúləg yí.
 Ja wó sá ntó yí, wo mé ηkúnd nyə
 máág mé kuda lúúd.

²¹ Wo kú bíd nə yéesh sálə məbôw í ntóg wo ηkul; yidagú
 də sá nə mənywa mwô mé dúg ntə məbôw bwé sá wo má.

13

Krîsten mé jəlá nə sá micî mægwág

¹ Muud yêsh mé jəlá nə sá micî mægwág. Nəcé, icî byêsh
 bí shí ga dí yí í ηgə zhu wé Zembî. Zembî wé nyə a tâl
 micî myêsh mísó myá. ² Ntó mé ké nə, muud mə ləl lúu nə
 cî yé mé ləl lúu nə téégyá ísâ Zembî nyə a táág yí. Buud
 bwé sá ntó wá bwé sá nə Zembî yég bwo intúgúlí. ³ Wo
 ajəláyé nə fúndə ójwú ja wó də sá mənywa yí; nji, ηkí wó
 də sá məbôw, wo wé mé jəlá nə fúndə. ηkí wó cəel cəgə kú
 fúndə cî, dəgú sâ mənywa, cî nyə é yidá faag wo. ⁴ Mpug
 nə cî wúsə sół məsáal mé Zembî shú dúlə bándulə wo nə
 wo dúg sâ mənywa. ηkí wó də sâ məbôw, wó jəlá nə fúndə;
 nəcé, cî í də bə nə kafwele shú nə a dúg yə búúd intúgúlí.
 Cí wúsə sół məsáal mə də lwóya mpimbə mé Zembî, də
 lámusa nə buud bwé də sá olíηgê wá. ⁵ Gwé wé jí nə,
 muud mé jəlá nə magulə íjwúga í cî nə jə lâm, kú bul bə
 nji nəcé fúndəlá nə Zembî nyə á bá gwág nyə mpimbə.

⁶ Sá jəηg nəmə wé bí mé də jəna ótóya yí. Buud bí nə
 bwé dúg ηwa ótóya bəηg wá, Zembî wé nyə á tâl bwo nə
 bwé dúg sâ ísəy byəηg. ⁷ Yəgá muud yêsh sâ bí mbíd nyə
 yí: bí jəna múúd tóya tóya yé; bíl ísâ byêsh bí mé jəlá nə
 jəna yí, bí yə búúd bwé jəlá nə ηwa wá; muud mə jəlá nə

13:1 Mis 5.29; Tit 3.1; 1Pr 2.13-14; Mbú 13; 20.4

13:1 Mik 8.15-16

13:3 1Pr 2.14; 3.13

13:5 2.15

13:7 Mat 22.21

fúndúgú yé, bí fúndə nyə; nyəəng mə jéla nə gúma yé, bí yə nyə gúma.

Cug ceełí

⁸ Kúgá bə nə mpwála nə muud; mpwála í bág nji ceełí nə nyíga ceeł nyíga, nyíga ceeł nyíga. Nəcə, muud mə céél bóólúgá yé, ηgə mpu bə məcəξξ. ⁹ ηgaá bi mə mpú nə məmpəndí mə ηgə ci nə: «Ci wo kú sá mínəəmb, ci wo kú gwú múúd, ci wo kú júwo, ci wo kú wímb ízhaa sâ.» Məmpəndí məni nə móól mēsh mə ηgə ci nji sâ ηgwúđ nə: «Ceeług múúd yēsh jísə wo kúnə-kúnə yé nda wó céél wóméfwó nə.» ¹⁰ Muud jí nə ceełí yé cugé nə ηkul sá múúd jí nyə kúnə-kúnə yé məbđw. Ntó jí nə, muud mə céél bóólúgá yé, ηgə mpu bə məcəξξ.

¹¹ ηgəgá nə cugə cug ceełí jəəng, nəcé bi mə mpú nə fwála sə ηgə cugə ga í músə wəla bí mə jéla nə juum ígwəd yí. Nəcə ja gaád í, jwów Cwamba mə bá zə yíl shé mənámád yí í mú bul bə kúnə-kúnə ntə jwów sə á magulə Yésus yí. ¹² Bulú mə bul kə. Sə myáásugá isâ í də sîy yídúgúd yí; sə yídágá ηwa íkeny i gwáná bwə də lúmbulí nə ndí mənkenyad yí. ¹³ Sə cugəgá cug á otútəlí, mbií í jéla nə mənkenya mə mwásə yí: kú nə idína í álal-ηkul*, kú nə shwágúlə məlwəg; sə kú sá jaŋga, kú sá ásý-sîy, kú nə ozhuyâ, ku mpii təə muud. ¹⁴ Yidagá ηwa *Kříst nda káándə mə bwáád†, bí kú bíđ nə iyéesh í cug múúd í nyíngəg ηgə kə nə bí cug ábúbđwud.

13:8 Yuá 13.34; 1Kr 13; 16.14; Gal 6.10   13:9 Mbá 5.17-21; Ləv 19.18; Mat 22.34-40; Gal 5.14; Zhk 2.8-13   13:11 1Te 5.5-8   13:11 Ifz 5.14-16; 1Kr 7.29-31   13:12 Ifz 5.11; 6.11, 13; 1Yn 2.8   13:13 Luk 21.34; Ifz 5.18   * 13:13 idína í álal-ηkul: Mbií idína wəəng í á də bə, buud də nə ηgul ntə mínji, buud sá jaŋga kú nə məsus.   13:14 Flp 2.5; Kol 3.15   † 13:14 ηwa Kříst nda káándə mə bwáád: Ntó jí nə cugə mbií wí nə muud mə dúg bí yé bág nda a ηgə dúg Kříst.

14

Magulagá bɔɔŋg bwé afwóyé lal wá

¹ Muud jí ná nɔ́ búgá ñkí tag yé, bi ó magulə nyə; bi kú séñusa mákəl nɔ́ nyə nɔ́ yé mbií mítédúgá. ² Jí nɔ́ ñkul bə nɔ́, ñgwól múúd ñgá táduga nɔ́ a jí nɔ́ ñkul də sâ jêsh, nyɔɔŋg jí nɔ́ búgá ñkí tag yé nye ñgá də ñji idúw í ífambá. ³ Muud ñgá də sâ jêsh yé bég kú mpyêny ñgwól; nyɔɔŋg nyə aŋgê nɔ́ də sâ jêsh yé bég kú dúg nɔ́ nyɔɔŋg ñgá də yé ñgə jág sá; nɔ́cé Zembí má magulə námá nyə. ⁴ Wɛɛ wá zə má zə sámɔ́ ízhaá lwaábɔ́l iwushí? Ñkí á kyabɛ, í dúg mása yé; ñkí á ku, í dúg námá ñji mása yé. Ñji nyə é kyabɛ, nɔ́cé Cwámɔ́ba jí nɔ́ ñkul mə sá nɔ́ a kyábɛg.

⁵ Jí námá nɔ́, ñgwól múúd mə dúg nɔ́ dúl jwɔ́w í búl bə fwámé jwɔ́w cɔ́ dúl, ñgwólúgá nye má ñwa mwɔ́w mêsh cé ñgwúnd; muud yêsh nádag nɔ́ sâ nyáméfwó má kwey nɔ́ jí títəlí yí. ⁶ Muud mə təl ñkúmba jwɔ́w shwóg yé, a sá ntó shú má Cwámɔ́ba; muud mə dá sâ jêsh yé ñgə də shú má Cwámɔ́ba, nɔ́cé a ñgə yə Zembí akíba; nyɔɔŋg nyə aŋgê nɔ́ də sâ jêsh yé ñgə námá yə Zembí akíba. ⁷ Mpugá nɔ́ muud ñgwúnd nɔ́ ñgwúnd á gwoŋg jísú nyə aŋgê nɔ́ cɔ́gə shú nyáméfwó, ñgwúnd nɔ́ ñgwúnd kú námá yə shú nyáméfwó. ⁸ Ñkí shé ñgə cɔ́gə, shé ñgə cɔ́gə shú má Cwámɔ́ba; ñkí shé mə yə, shé yə shú má Cwámɔ́ba. Ntó jí ná, tɔ́ shé má cɔ́gə, tɔ́ shé má yə, shé búsa buud ɔ́ Cwámɔ́ba. ⁹ Haaw, sâ jɔ́ŋg wá *Kříst nyə á yə, a nyiŋgə gwúm nɔ́ ndí yí, shú nɔ́ a jwúg nɔ́ mimbimbə, jwú nɔ́ mikuwó. ¹⁰ Ká nɔ́cé jí wé mə sámɔ́ *mínyɔ́ŋgú woó iwushí yí? Ñkí ntâg nɔ́, nɔ́cé jí wé mə mpyêny mínyɔ́ŋgú woó yí? Mpugá nɔ́ shé bêsh shé má bá

14:1 1Kr 8.1-13; 9.22; 10.23-33; Kol 2.16, 20-22; 1Tm 4.4-5; Heb 13.9 14:1
15.7 14:2 Dan 1.8; 1Kr 10.25-28 14:5 Gal 4.10 14:6 1Tm 4.3-5
14:7 2Kr 5.14-15; Gal 2.19-20 14:10 2.6

tôw kəəd dí njów míləsú mə Zembî. ¹¹ Mpugá ná jí cilyá Kálaad Zembî dí ná:

Mə Cwám̄ba ηgə cugə yé mə ηgə ci náəə:

«Buud bēsh bwá bá kúd mə məbwón, bēsh bwá bá ságusə mə nə mimpu myáŋ».

¹² Gwá wó jí ná, muud yēsh á gwoonŋ jísú mə bá kə bwəma nə shitóg mísh mə Zembî ðí.

Kú wá ηgwól bəəgú zhííd

¹³ Ntó, shé yówug dólə yéya məbξé shémé nə shémé; shé yídágá ηwa cígúlá ná muud nyə ajáláyé nə wá ηgwól bəəgú zhííd, kú sá gúl sâ í é búlal ηgwól yí. ¹⁴ Sâ mə zə cí ga, mə mpú ná jí búbálé, mə mpu ntó nəcé mə jí muud mə Cwám̄ba Yésus. Jí ná, gúl sâ cúgé ηkí lwaagəwo ná jāŋ yé mbií wə cí. Nji, múúd mə ká tédúgá ná «sâ ga jí ηkí lwaagəwo», sâ jəonŋ mú bə ηkí lwaagəwo shú déd. ¹⁵ Ntó jí ná, ηkí dólə wó dá gúl dəg yí í ntágúl mínyonŋ woó, mpug ná sóólúgú wə wəonŋú í cúgé sóólúgú ccelí. Kú sá ná dólə wó dá gúl dəg yí í gwílyág ηgwól mínyonŋ woó, í njúl ná *Kříst nyə á yə námə shú dé. ¹⁶ Sá jí ηkí nywa shú dwô dí yí, ηkí wo dúg ná í é ntágulə* ηgwól múúd nə ndéé bwá mú jág lás nə wo, wo bíd jāŋ sâ. ¹⁷ Mpugá ná Faan mə Zembî í cúgé sâ ídəg nə məŋgul. Faan mə Zembî dúsə sâ á cug ótátəlí, cug á nə shee, cug məshusug, isâ íni byēsh í ηgə zhu wə ηkξηkξ Shíshim. ¹⁸ Muud mə séy nə Yésus mbií wəonŋ yé, Zembî gwág nyə nywa, buud magulə nyə.

¹⁹ Nda jí ntó ná, shé sǝgá nə shé sáag isâ í é sá ná buud bwá cúgəg nə shee yí; isâ í é sá ná buud ó gwoonŋ bēsh bwá ηgəg nə lal búgəd yí. ²⁰ Wo kú bεeg caam sóólúgú mə Zembî nəcé gúl dəg. Sâ jēsh jáá jí fúbán; nji, jí bówulə nə

14:11 Iza 45.23-24   14:12 Gal 6.5   14:13 1Kr 10.32; 1Yn 2.10   14:14 14.23; Mat 15.11; Mis 10.15; Tit 1.15   14:15 1Kr 8.1, 11-13; 13; Gal 6.10

* 14:16 í é ntágulə: Sá ná muud sómúg.   14:17 Mat 6.31-33; 1Kr 8.8; Gal 5.22-24

wo dæg wúl ndálúgú í é wá ηgwól múúd bəəgú zhííd yí.
²¹ Í nywa ná wo bəg kú də cúdú ηkí ná kú ηgul málwəg,
 wo cíg sâ jêsh jí nə ηkul wá mínyəŋú woó bəəgú zhííd yí.
²² Búgə wó ηgə *búgəla shú sóólúgú wəəŋg yí, baaguləg
 gwo mpədúgá biná Zembî obá. Muud jí nə micígúlá myé
 mí ádé kənd nyə məbɛɛd yé, a mə jəla. ²³ Muud mə dá
 wúl ndálúgú a ηgə zhízhigə yé, a mə ηwa məbɛɛ mísh
 mə Zembî dî, nəcé sóólúgú wəəŋg í cúgέ sóólúgú búgə.
 Sóólúgú wêsh múúd mə sá nə milám mímbá yí wúsə *səm.

15

Sə bégá yuug Krîst nyə a lwágulə sə yí

¹ Sə buud íbúgá í á mə fifə wá, sə kúgá də mpyəny
 ozhigu-zhigu wə bəəŋg bwə ηgə ná zhízhigə wá; sə ajóláyé
 nə də sɔ̄ nji isâ sə mə gwág nywa yí. ² Muud yêsh á sádí
 gwoŋŋ dí sɔ̄g nə ηgwól bəg nə mənywa, shú nə nyāŋ
 láləg búgəd. ³ Mpugá nə *Krîst nyə a shígé ηgə sɔ̄ nji
 mənywa mâ nyəmɛfwó. Nyə á yida cugə nda jí cilyá Kálaad
 Zembî dí ná, náəə: «Zembî, məlwíy bwə də lwíy wo má mə
 mə shúgəla nə mə.» ⁴ Mpugá nə sâ jêsh Zembî nyə a sá nə
 bwə cíləg yág yí, í á bə nə sə ηwág njígúlá cínəŋg, sə bəg
 nə zény kələ shwóg, nə inkáŋ, nə ndéé sə mú mpu bwánd
 nə búgá. ⁵ Zembî muud mə də sá nə sə bəg nə zény kələ
 shwóg, sə bə nə inkáŋ yé, ké sá nə bí dúg bə cún mpədúgá
 nyín nda Krîst Yésus nyə a lwó yuug ná. ⁶ Ntó, bí mú bá də
 yə Zembî gúmá bí njúl lâm ηgwûd, cún ηgwûd, nyə Zembî
 jí Sóóŋgú mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Krîst yé.

⁷ Ntó, ηgəgá nə cugə kú wá mbéégí mpədúgá nyínúđ,
 námə nda Krîst nyə á cugə nə bí ná. Cugəgá ntó shú
 ná Zembî bəg nə gúmá. ⁸ Mə ηgə bwaagulə bí nə Zembî

14:21 1Kr 8.13   14:23 14.14   15:1 14.1-2; 1Kr 8.1-2; 10.23-24   15:3
 Sôm 69.10   15:4 1Kr 10.11; 2Tm 3.16   15:5 12.16; Flp 2.2-5   15:7 14.1
 15:8 Mat 15.24; Mis 3.25-26

ji abúgúlág, gwé wé Krîst nyə á ηwa nyəméfwó tâη sól mäsáal á kúl *Oyúden yí, shú ná mənkaagé Zembî nyə á kaag osóóηgú ó bæend má má bwəmag. ⁹ Jíga kóómb di, ikûl ishús í ηgə mpu ná Zembî má gwág bwo cey lámúđ, bwé mú yə Zembî gúmá nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná, nəəə:

Sâ jəəηg wé má bá du ságusə wo nə ndî tâm ikûl í cúgé Oyúden yí.

Mə bá du sey ísusa ságusə jínə dwô.

¹⁰ Jí námə cilyá nə:

Bí ikûl ishús,
binónη kúl búúd má Zembî
ságá məshusug.

¹¹ Í nyiηgə námə bæ cilyá nə:

Bí ikûl ishús byêsh ságúsógá Cwámba,
ikûl í búúd byêsh í ságúsóg nyə.

¹² Izayí nyə á ci námə nə:

Nta mə Yése mə bá bád
ηwa íjwúga, jwú nə ikûl ishús;
ikûl byəəηg í bá du bwánd sóólúgú yé nə búgá.

¹³ Zembî muud má du sá nə buud bwé dúg bwánd ísâ nə búgé yé, ságə nə milâm mí lwándúg bí nə fwámé məshusug, mí bæ bí nə shee búgá bí ηgə *búgula yííd. Ja jəəηgê ηkul má ηkəηkê Shíshim í mú sá nə bí ηgəg nə kə shwóg nə shwóg ηgə bwánd nə búgá.

Pwôl ηgə bá cœl sá minjəənd

¹⁴ Bwaəηg, kóómb jín di, məméfwó mə ηgə mpu kú nə məshwán nə bí má lwánd nə jəjə mítédúgá, bí má shîn námə mpu sá jêsh bí má jéla nə mpu yí, bí mú námə nə ηkul du yéya məcwûη mpádúgá nyín. ¹⁵ Nji tœm bæ ntó,

mə mə ηgə cilə bí nə búbaalé mányaan bíl íkúlúd shú ná bi nyíngəg ηgə téduga isâ bí mə bwey mpu yí. Mə sá ntó nəcé Zembî nyə a sá mə mpaam, ¹⁶ a sá nə mə bág sɔɔl məsáal mə *Kríst Yésus shú íkúl í cúgέ *Oyúden yí; mə ηgə sá sáal dɔɔngú tâη nda fada mə dɔ sá *mátúnuga ná, ηgə cúndə Jɔjɔ Kéel mə Zembî. Iséy byɔɔng bí nə mə sáág nə íkúl í cúgέ Oyúden yí í bág mətúnuga Zembî ηgə magulə má, mətúnuga ηkɛηkɛ Shíshim mə tâl koogú shú déd má. ¹⁷ Sâ jɔɔng í sá nə mə ηgəg nə bəgəwa nə bələ múúd mə Kríst Yésus, mə bəgəwa nə iséy mə ηgə sɛy shú mə Zembî yí. ¹⁸ Jí ntó, mə cugé nə ηkul bwíing gúl sâ shús, nji iséy Kríst nyə á balan nə mə nə mə sáág yí; nyə a sá nə íkúl í cúgέ Oyúden yí í sáág Zembî məgwág; nyə á balan nə iciyá byâm nə mísóólúgú myâm. ¹⁹ Nyə á balan námə nə ηkul í dɔ wéeshəli *məshimbá nə *isâ í mímbúgú, ηkul mə Shíshim mə Zembî. Sóólúgú wɔɔng í á sɛy mbií á nə mə á mə bwíing Jɔjɔ Kéel mə Kríst téed Yurúsəlem nə cínəng məkoogú məkoogú, kə kumə shí á Iliri. ²⁰ Mə á bul jii nə mə bwíingəg Jɔjɔ Kéel kúl múúd nyə afwóyé bwəle cwéed Kríst yí, shú nə mə bág kú ηgə lwɔ kúl bóól búúd bwə á sá məbwamə yí. ²¹ Mə á yida bɛ sâ jí cilyá Kálaad Zembî dí yí, ná:

Buud cúndə í á shígé fwo kumə bwədí wá bwə bá gwág,
bɔɔng bwə á shígé fwo gwág lán yé wá bwə bá wámbulə.

²² Sâ jɔɔng námə wə í á dɔ laa mə ija ija nə nda zə nūη bídí. ²³ Ká ja gaád íí, mə cúgέ ná nə sâ mə sá wa məshí mágaád, í njúl nə té mímbû mimbû mə dɔ bwey bə nə yéesh nə mə zə nūη bídí; ²⁴ mə ηgə téduga nə ja mə bá kə Kpanyá yí, mə bá ciingya zə dúg bí nə ndéé, ja mə é bá gwú yéesh dúgúlə bí yí, bí ka bá kwíind mə nə mə kég nə

njoond shwóg. ²⁵ Nji, ja gaád mə ká Yurúsəlem kə kwíínd búúđ ó Zembî. ²⁶ Ntó jî nə okrísten wâ Masedwân nə Akayî bwá á ηwa cígúlá nə bwá seηg mikwííndyá kənd búúđ ó Zembî wâ Yurúsəlem búśá məbúwa dí wá. ²⁷ Bwáméfwó bwá á ηwa cígúlá, nji í njúl nə jísə bwo mpwá. Jí bwo mpwá ná nəcé okrísten wâ Yurúsəlem wá bwá á bə nə isâ í kwíínd búúđ cug á Shíshim dí yí, bwá mú kaaw yə íkúl ishús; í jîi námə nə íkúl ishús í ηwág isâ í ηgə kwíínd cug á shí ga dí yí, kaaw yə bwo. ²⁸ Ja mə é ka bá shîn sá sóólúgú wəəηgú nə mə mə cwámbələ bwo mikwííndyá myəəηg yí, mə ka bá zə ciηgya nūη bídí kə Kpanyá. ²⁹ Mə mpú nə mə bá zə nə ocúncēsh ó Kríst bēsh ja mə bá zə nūη bídí yí.

³⁰ Nda shé bēsh búśá búúđ ó Cwámba Yésus-Kríst ná, nda jí námə nə ηkēηkē Shíshim ηgə sá nə shé cílag ná, bwaəηg, mə bándúlá bí nə bi wág mənyúúl gwáná mə ηgə gwána yííd, ηgəgá nə jəgula nə Zembî shú dām. ³¹ ηgəgá nə jəgula nə Zembî shú dām nə mə fáámugí, buud búśá kú *búgula Yésus nūη Yudéa wá bwá bəg kú nə zhií bwá sá mə məbōw; ntəg námə nə buud ó Zembî wâ Yurúsəlem bwá ləgúg mikwííndyá mə ηgə kə nə ndî myá nə jəjə lâm. ³² Í jîi nə í bəg ntó shú nə mə bəg bə nə məshusug ja mə bá zə bídí yí, mə zə bá woga ηkí Zembî mə magulə. ³³ Zembî á mpwogé jííg nə bi bēsh. Amen.

16

Məbədə

¹ Mə cēel nə bi mpúg kóól wúsú Febe. A jî *jaákwon *Də lí óbúgula á Kaŋkrê dí. ² Bi ó ləg nyə təη muud mə Cwámba, mbií í jálá nə buud ó Zembî yí, bí kwíínd nyə

15:25 Mís 19.21; 20.22; 24.17   15:26 1Kr 16.1; 2Kr 8–9; Gal 2.10   15:27
1Kr 9.11   15:30 2Kr 1.11; Ifz 6.18–19; Kol 4.3; 2Te 3.1–2   15:31 Mís
21.10–11; 1Te 2.14–15   15:32 1.7   15:33 1Te 5.23   16:1 Mís 18.18

óbúgula ó Krîst mêsh má ngə bəda bî.

¹⁷ Bwaang, buud bwé dú sá né buud bwé bég məcún məcún wá, bwé ngə lumbəli nə njígúlá bí á nwa yí, oshwon bi ɔ káálúgə nə bwo; kúgá də kyey nə bwo sámhá. ¹⁸ Nəcé mbií búúd wəong í ángê nə sá iséy í Cwámá wúsú Krîst, bwé ngə sá iséy í mímwə myán. Bwé də balan nə jəjə íciyá í lású nə jəjə míkaand, də jwángulə búúd bwé afwóyé kyé wá. ¹⁹ Buud bēsh bwé ngə gwáduga cug mэгwág bí báá ngə cugə yí. Mə ngə bul gwág məshusug nə bí shú dəongú; mə jii ná bí bóg nə fug sálə mánywa dî, bí bə ná sán kómb á məbôw. ²⁰ Zembî á mpwogé wál bá zə cwaas *Sátan bídí mákuú dí shí. Cwámá íshé Yésus ké sá bí mpaam. ²¹ Timotê muud sá ngə sêy séy ngwúid yé ngə bəda bî; mimbyêl myâm Lusyus nə Yason nə Sosipater bwé ngə námə bəda bî. ²² Mə Tertiyus muud ngə cilə kálad éga yé*, mə ngə bəda bí məbədə má seengyá shé á mə seengya nə Cwámá yí. ²³ Gáyus ngə námə bəda bî. Mə njul nyədə njów, cínəng námə wé Də lú óbúgula dēsh í də seengya yé. Erāst jí bān-mása á wa ngwéla yé ngə bəda bî, mwāang Kwárutus ngə námə bəda bî. ²⁴ †[Cwámá íshé Yésus-Krîst ké sá bí bēsh mpaam. Amen.] ²⁵ Shé yəgá Zembî gúmə, nyə muud jí nə nkul sá né Jəjə Kéel lúlushig bí yé. Jəjə Kéel dəong wé má á ngə cúndə ja má á ngə bwiing lánj má Yésus-Krîst yí. Na Jəjə Kéel ní dí wé Zembî má sá né sá mpúg jəjə yuug jé nyə á ngə baagulə shwoó dí yí. ²⁶ Zembî á kandugə kandugə má ka sá né sá jəong í búgúlig ja gaád. Ná ndéé ikûl ishús í mú nə nkul jee mpu gwo ja bwé lə micilyá mí *búúd ɔ micúndə yí. Nyə á sá né í búgúlig shú

16:17 Mat 7.15; 2Te 3.6; Tit 3.9-10; 2Yn 10   16:18 Flp 3.19; Kol 2.4   16:19
1.8   16:20 1.7   16:21 Timotê: Mís 16.1   *   16:22 Tertiyus wé
Pwól nyə á nwa né á cílég kálad éga yé.   16:23 Erāst: 2Tm
4.20   †   16:24 Míl micilyá mí ayág mí cúgé nə iciyá íni.   16:25 Ifz
1.9; 3.4-5; Kol 1.26   16:26 1.2, 5

ná bwé búgúlág nyə, bwé sá nyə mágwág. ²⁷ Nyə Zembî muud ηgwúd nə ηgwûd jí nə fəg yé, nyə wé ηwág gúmá kandugá á kandugə nəcé sâ Yésus-Krîst nyə a sá yí. Amen.

Kálaad Zembî : Sə́ á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

